

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΔΕΚΕΜΒΡ. 1841.]

[ΑΡΙΘ. 60.]

Η ΠΟΛΙΣ ΜΟΣΧΑ.

Η ΜΟΣΧΑ, μητρόπολις τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας ἕως οὗ ὁ Μέγας Πέτρος κατέστησε τὴν Πετρούπολιν ἔδραν τῆς κυβερνήσεως, παραβαλλομένη μεῖν ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς βασιλευσάσας, εἶναι πόλις νεωτέρα. Ἐθεμελιώθη δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ 1147, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Γεωργίου Β', τοῦ ἐπονομασθέντος Μακρόχειρος. Ὅθεν ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως αὐτῆς παρήλθον ἤδη ἑπτακόσια σχεδὸν ἔτη, καὶ ἂν ὑπέφερε μεγίστην βλάβην ἀπὸ εἰσδρομᾶς καὶ πυρκαϊᾶς.

Ἡ Μόσχα κεῖται εἰς 55° 45' 45" βορείου πλάτους, καὶ 37° 33' ἀνατολικῷ μήκους, εἰς χώραν γόνιμον καὶ ἄριστα καλλιεργημένην, ἐπὶ τῶν ὄχθῶν τοῦ ποταμοῦ Μόσχα καὶ δύο μικρῶν ῥυάκων. Τὸ σχῆμά της εἶναι εἶδος ἀτάκτου ῥομβοειδοῦς, ἡ δὲ αὐτῆς περιφέρεια λέγεται κοινῶς ὅτι ὀλίγον τι ὑπερβαίνει τὰ εἰκοσιπέντε Ἀγγλικά μίλια. Ἄλλ' εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην εὐρίσκονται 235 κηπάρια καὶ 1000 κῆποι, τινὲς μεγίστην ἔχοντες ἔκτασιν, καὶ ἀγροὶ τινες ἀπερίκλειστοι, χρησιμεύοντες εἰς περιδιαβάσεις, πανηγύρεις, καὶ ἄσκησιν τῶν στρατευμάτων· ὑπάρχουσι δὲ καὶ 235 λιμνία, εἰς τὰς ὄχθας τῶν ὁποίων εἶναι δημόσιοι περίπατοι καὶ ἑαυτοὶ κῆποι.

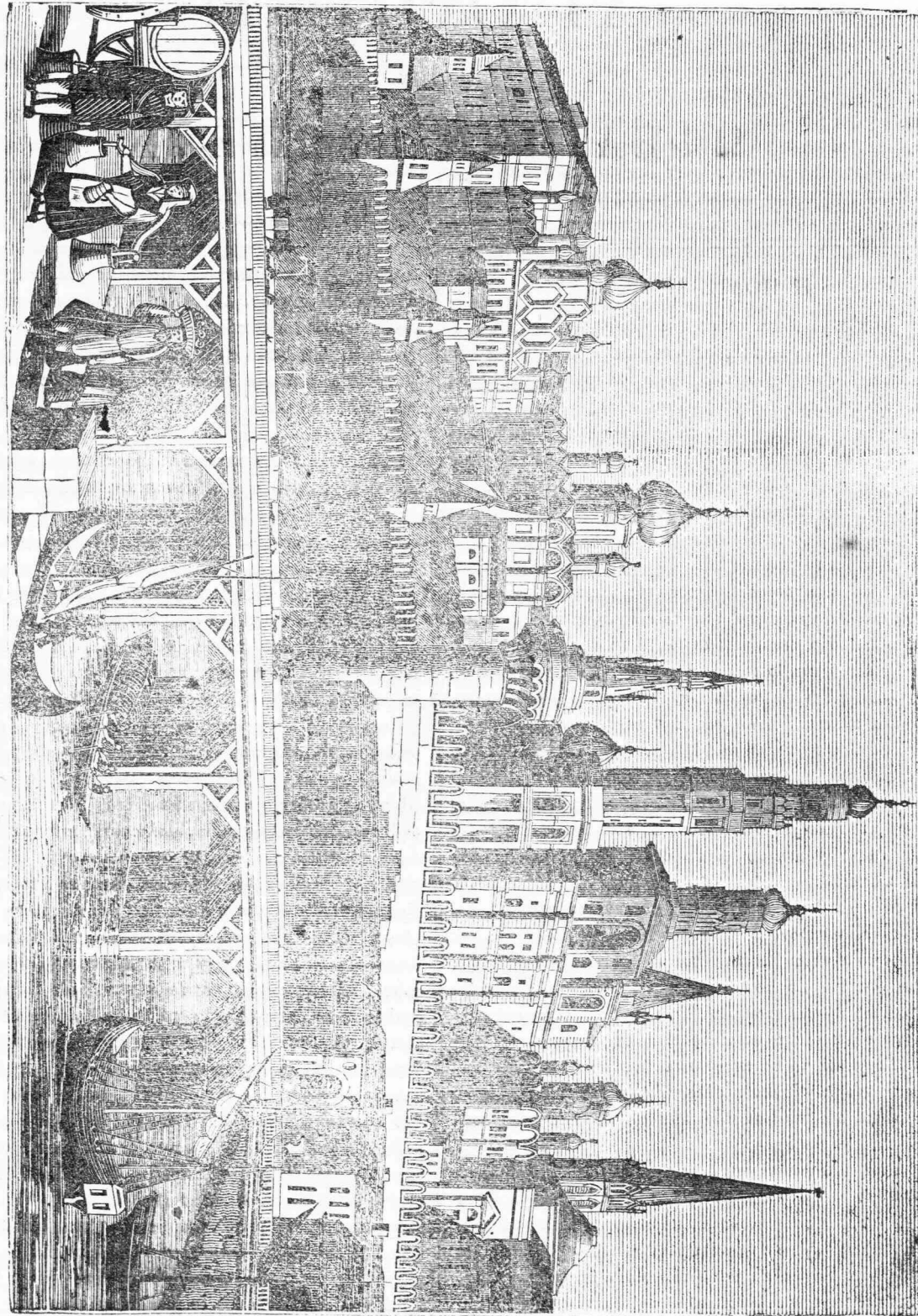
Ἡ Μόσχα διαιρεῖται 1. εἰς τὸ κεντρικὸν μέρος, περιέχον τὸ Κρεμλίον. 2. εἰς τὴν Κιλικὴν πόλιν. 3. εἰς τὴν περὶ τὸ κέντρον Λευκὴν πόλιν. Αἱ διαιρέσεις αὗται κεῖνται ἐπὶ τῆς βορείου ἢ κυρτῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Μόσχα, ὡς ἡμισέληνον. 4. εἰς τὴν Γηίνην πόλιν, καλουμένην οὕτω διὰ τὰ περικύκλω αὐτῆς ἐκ χώματος τείχην. Τὸ μέρος τοῦτο περικλείει τὰς πρὸς βορρᾶν τοῦ ποταμοῦ εἰρημένας διαιρέσεις, ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ πρὸς νότον, ὥστε νὰ πληροῖ τὸν κύκλον. 5. εἰς τὰ Προάστεια, 35 τὸν ἀριθμὸν.

Ἡ ἀπὸ μακρὰν θεωρία τῆς Μόσχας θαυμάζεται ὑπὸ πάντων. Οἱ πολυάριθμοι πύργοι, οἱ μὲν θόλους ἔχοντες ἢ κεχρυσωμένους ἢ πρασίνοισιν βεβαμμένους, οἱ δὲ ἀνυψούμενοι ἐν σχήματι μιναραῶδων, καὶ οἱ πολλοὶ κῆποι καὶ τὰ δένδρα τὰ μετὰ τῶν οἰκῶν ἀναμεμιγμένα, καθιστῶσιν αὐτὴν Ἀσιατικὴν τὸ φαινόμενον. εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν εὐρίσκονται διάφοροι πύργοι ἐκτὸς τοῦ κωδωνοστασίου, ὥστε ὅλοι ὁμοῦ συμποσοῦνται εἰς 600· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν θόλων ἐκάστου ὑπάρχει ἡμισέληνον, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ὁ σταυρός. Μολονότι δὲ γενικῶς ὁμοιάζουν οἱ πύργοι οὗτοι κατὰ τὸ σχῆμα,

ἔχουν ὅμως καὶ ἱκανὰς διαφορὰς, αἵτινες εὐαρέστως πλήττουσι τὸν ὄφθαλμόν. Ἄπαντες εἶναι πέτρινοι, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τοποθετημένοι εἰς ἀνοικτὰ τετραγώνια, διὸ καὶ ἀπέφυγον τὴν πυρκαϊᾶν τοῦ 1812. Ἐντεῦθεν ἡ πυρκαϊὰ ἐκείνη ὀλίγον ἢ καὶ οὐδὲν ἐφείρε τὴν προτέραν ὄψιν τῆς Μόσχας, ἐπὶ ἰθὴ μάλιστα καὶ τὸ μέρος τοῦ Κρεμλίνου, τὸ ἀναβῆναι ἐκ διαταγῆς τοῦ Ναπολέοντος, μετεκτίσθη κατὰ τὸ αὐτὸ σχέδιον. Αἱ ὀροφαὶ τῶν οἰκῶν συνίστανται ἀπὸ σιδηρᾶς πλάκας, βεβαμμένας με βαφῆν πράσινον χρῶμα, ὥστε μακρόθεν χάνονται μετὰ τῶν ἀπὸ τοὺς κήπους ἀνυψομένων δένδρων.

Ἄλλὰ πρὶν εἰπωμεν ἄλλο τι περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς Μόσχας, δεῖ εἶναι περιττὸν νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὴν πυρκαϊᾶν, δι' ἧς τόσον μέγα μέρος αὐτῆς ἐξηφανίσθη κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ 1812. Ἀποῦ πάμπολλα ἐρρέθησαν καὶ ἐγράφθησαν περὶ τῶν αὐτουργῶν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης καταστροφῆς, ὁμολογεῖται σήμερον γενικῶς παρ' ἀπάντων, ὅτι ἐπενοήθη ὑπ' αὐτῶν τῶν Ῥώσων. Ὁ Κόμης Ῥοστοφκίνος, διοικητῆς Μόσχας, ὅστις γενικῶς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ αἴτιος αὐτῆς, οὐδέποτε μὲν τοιοῦτό τι ὁμολόγησε, καὶ μάλιστα ἐξέδωκε τὸ 1823 φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον "Ἡ Ἀλήθεια περὶ τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Μόσχας," εἰς τὸ ὁποῖον θετικῶς βεβαιώνει ὅτι δὲν εἶχεν εἰς αὐτὴν οὐδεμίαν μετοχὴν. Ἄλλὰ πρέπει νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι διττῶς ὠρέθησε τὴν Ῥωσσίαν ἢ καταστροφὴ τῆς πόλεως· ἀποστερησάσα τοὺς Γάλλους τῶν μεγίστων πόρων, ὅσους ἤθελον εὐρεῖν ἐκεῖ, καὶ ἀναφλέξασα τὰ πάθη τοῦ λαοῦ κατ' αὐτῶν, οἵτινες παριστάνοντο ὡς οἱ τὴν ἁγίαν πόλιν καταστρέφαντες. Διάφοροι συγγραφεῖς Ῥῶσοι ὁμολόγησαν ἕκτοτε ἐν μέρει, ὅτι αἴτιοι τῆς πυρκαϊᾶς ἦσαν οἱ ἰδιοὶ τῶν συμπατριῶται. Οἱ Γάλλοι ὁμογνωμόνως τὴν ἀποδίδουν εἰς αὐτούς· καὶ τῶντι δυσκολεῖται τις νὰ ἐνοήσῃ διατὶ νὰ καταστρέψωσιν οἱ Γάλλοι τὴν πόλιν, τοῦλάχιστον πρὶν διαρπάσωσιν αὐτήν. Ὡς δὲ πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς καταστροφῆς, φαίνεται ὅτι ἡ Μόσχα περιεῖχε σχεδὸν 10,000 τῶν λεγομένων ἀριθμῶν ἢ αὐλῶν, ἐξ ὧν ἐκάστη συνίστατο ἀπὸ ἑνα κυριώτερον οἶκον καὶ δύο ἢ πλειοτέρους παρακειμένους. Ἐκ τῶν αὐλῶν τούτων περίπου 7000 κατεστράφησαν. Λέγουσιν τινες ὅτι ἀπὸ 2600 πετρινῶν οἰκῶν μόνον 525 διασώθησαν, ἀπὸ δὲ 6000 ξυλίνων οἰκῶν μόνον 1797 ἀρέθησαν. "Ἀναρίθμητα παλάτια," λέγει ὁ Δόκτωρ Λυάλλ, "σωροὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, καὶ χιλιά-

Τὸ Κρεμλῖνον, καὶ μίαν τῶν ἐν Μόσχᾳ Γεφυρῶν.

δες οἰκῶν, ἐργαστηρίων, καὶ ἀποθηκῶν, ὅπου περιείχοντο τὰ πλοῦτη καὶ αἱ τρυφαί τοῦ κόσμου, καὶ τὰ ὑπομνήματα τῆς ἐπιστήμης, τῆς φιλολογίας, καὶ τῆς φιλοκλήσιας, ἅπαντα κατεστράφησαν. Ὀλόκληρος ἡ

ἐκ τοῦ πυρός καὶ τοῦ πολέμου φθορὰ εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Μόσχας ἐλογαριάσθη ὡς 321 ἑκατομμύρια ρουβλίων. Ἡ κυβέρνησις διώρισεν ἐπιτροπὴν ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ διάφοροι πλούσιοι δὲν ἐπαρουσία-

σαν ἐκθεσίαν τινὰ τῶν ζημιῶν των. Πέντε Κοιμήτων ἢ ἀναλωθεῖσα περιουσία ἐλογαριάσθη ὡς ἀξίζουσα πέντε ἑκατομμύρια ρουβλίων ἐνός τούτων ἢ βιβλιοθήκη μόνη ἐτιμᾶτο ὡς ἐν ἑκατομμύριον. Ἀλλὰ μολονότι καὶ ἡ ζημία ἦτον ἀπειρος, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς προκύψασα κακοπάθεια δεινοτάτη, ἡ μνήμη ὅμως αὐτῶν βαθμηδὸν ἐξαλείφεται, ἐνῶ οἱ Ῥῶσοι βλέπουσι τὴν σεβασμίαν πόλιν των μὲ ἀυξάνουσαν καλλονὴν ἀνεγειρομένην ἀπὸ τὰ ἐρείπιά της. Ἀδύνατον ἦδελεν εἰσδαῖ ἐνταῦθα ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἀπὸ τοῦ 1815 ταχθεῖαν πρόοδον τοῦ ἀνακαινισμοῦ καὶ τῆς βελτιώσεως, ἥτις τοσοῦτον μετέβαλε τὸ φαινόμενον τῆς Μόσχας. Ἐπὶ τὸ παράδοξον μίγμα καὶ ἡ ἀντίθεσις μεγαλοπρεπῶν παλατιῶν καὶ ποταπῶν καλυβῶν, ἡ τοσάκις ὑπὸ ξένων παρατηρηθεῖσα, μολονότι ἀπαντᾶται ἀκόμη εἰς τινὰς τόπους, δὲν πλήττει πλέον τὸν ὄφθαλμὸν ὡς ἀρχήτερα· ἡ Μόσχα καθ' ἡμέραν χάνει τὸν Ἀσιατικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, καὶ λαμβάνει τὸ φαινόμενον τῶν μητροπόλεων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Τὸ 1835 ἡ Μόσχα περιεῖχεν ὑπὲρ τὰς 10,000 οἰκῶν, ἐξ ὧν ὑπὲρ τὰς 2000 ἦσαν πέτρινοι, ἐπτά μητροπολιτικὰς ἐκκλησίας, 21 μοναστήρια, 245 Ἀνατολικὰς, 2 Λατινικὰς, καὶ 5 Διαμαρτυρομένων ἐκκλησίας, ἐκτός 3 Ἀρμενικῶν παρεκκλησιῶν, καὶ ἐνός Τουρκικοῦ τζαμίου.

1. ΤΟ ΚΡΕΜΛΙΝΟΝ. — Τὸ Κρεμλῖνον, τὸ ὁποῖον κατὰ πρῶτον ἐκτίσθη ἀπὸ πέτραν τὸ 1367, εἶναι μοναδικώτατον, ὡραῖον, καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀντικείμενον. Τείχη περικυκλοῦσιν αὐτὸ 12 ἕως 16 ποδῶν τὸ πάχος, καὶ 28 ἕως 50 ποδῶν τὸ ὕψος. Τὰ ἀνάκτορα περιέχουσι τὸ ἀρχαῖον παλάτιον τῶν αὐτοκρατόρων, πρὸ δύο μόλις ἐτῶν ἐπισκευασθὲν, χρυσαθὲν ἐντός καὶ ἐκτός, καὶ κοσμηθὲν μ' ἐπιπλα ὅσον τὸ δυνατόν κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν· καὶ τὸ νέον μέγιστον παλάτιον, τὸ ὁποῖον ἤρχισε νὰ κτιζέται τὸ 1839 ἀπέναντι τοῦ ἀρχαίου, εἰς τρόπον ὥστε καὶ νὰ συγκροτῆ μέρος αὐτοῦ. Ἡ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, οἰκοδομηθεῖσα τὸ 1326, λογίζεται ἡ λαμπροτάτη τῶν ἐν Μόσχᾳ. Εἶναι δὲ μικρὰ μὲν παραβαλλομένη πρὸς ἄλλας τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ ἐκκλησίας εἰς ἄλλας χώρας, ἀλλὰ τὸ ἐνδότερον ἔχει παράδοξον δαφίλειαν καὶ λαμπρότητα καλλωπισμοῦ. Ἐκτός πολυαρίθμων ζωγραφιῶν, αἵτινες παριστάνουσι τὰ τοῦ βίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῶν τοίχων 249 εἰκόνες καθ' ὅλον τὸ μῆκος, καὶ 2066 κατὰ τὸ ἡμισυ μῆκος ἢ καὶ μόνον κεφαλαί, ἀγγέλων, ἀποστόλων, ἀγίων, μαρτύρων, κυριάρχων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ πατριάρχων. Πάμπολλα σεβασμιώτατα λείψανα σώζονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην. Οἱ Ῥῶσοι κυρίαρχοι στέφονται καὶ χρίονται ἐνταῦθα. Ἡ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία τοῦ Ταξ. Μιχαήλ περιέχει τοὺς τάφους τῶν Ῥώσων κυριάρχων, — τῶν μεγάλων Δουκῶν καὶ αὐτοκρατόρων, — ἀφοῦ ἡ Μόσχα ἐγένεν ἡ πρωτεύουσα μέχρι τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Μεγάλου Πέτρου, καὶ παρὰ τοὺς

πολλῶν ἀρρένων μελῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, (αἱ γυναῖκες θάπτονται ἀλλοχῶ), καὶ τὸν Πέτρου τοῦ Δευτέρου. Ἡ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι μικροτέρα τῆς προηγουμένης, ἀλλὰ κτισμένη μὲ πλειοτέραν φιλοκαλίαν· οὐσα δὲ λαμπρότατα κεκοσμημένη, ἀποτελεῖ εὐάρεστον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀντικείμενον, πτέρυγα τρόπον τινὰ τοῦ παλατιοῦ συνιστάσα. Ἡ τῆς Μεταμορφώσεως εἶναι ἀπλοῦστατον καὶ τετράγωνον οἰκοδόμημα, θεμελιωθεῖσα τὸ 1328, καὶ μετοικοδομηθεῖσα τὸ 1527. Ὅλοι ὁμοῦ αἱ εἰς τὸ Κρεμλῖνον ἐκκλησῖαι εἶναι 32.

Ἄξιον προσοχῆς, μετὰ τὰς ἐκκλησίας, εἶναι τὸ κωδωνοστάσιον Ἰβανοβσκαυῶ, διὰ τὸ μέγεθος, τὴν εὐπρέπειαν, καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτοῦ φαινόμενον. Ὅτε οἱ Γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν Μόσχαν τὸ 1812, ἀνέρρηξαν ὅλον τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο διὰ τῆς πυρίτιδος, καὶ κατεκρήμνισαν αὐτὸ πλὴν τοῦ πύργου τοῦ καλουμένου Ἰβάν Βελικί, ὅστις ἐσχίσθη ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τοῦ βάθους, καὶ ἄλλως ἐβλάβη. Τὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ σταυρὸν, τὸν ὁποῖον μεγάλως ἐσέβοντο οἱ Ῥῶσοι, ἔκαμην ὁ Ναπολέων νὰ καταβιβάσῃ, σκοπεύων νὰ θέσῃ αὐτὸν ὡς τρόπαιον ἐπὶ μιᾶς τῶν ἐν Παρισίοις ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἀφέθη ὀπίσω εἰς τὴν ὀπισθοδρόμησιν. Τὸ κωδωνοστάσιον ἀνεκτίσθη ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἀρχήτερα, ἀλλὰ τῶρα εἶναι περικαλλέστερον καὶ λαμπρότερον. Εἶναι δὲ 269¹/₂ πόδας ὑψηλὸν ἀπὸ τὴν βάσιν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ σταυροῦ, ὅστις εἶναι 18 ποδῶν 8 δακτύλων. Ἐκτός πολλῶν ἄλλων κωδῶνων, εὐρίσκεται εἰς τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο καὶ ὁ περιβόητος κῶδων ὁ λεγόμενος μέγιστος ἀφ' ὅλους τοὺς ὑπάρχοντας. Ἐχύθη τὸ 1736, ἀλλ' ἔπεσε κατὰ συνέπειαν πυρκαϊᾶς τὸ 1737, καὶ εἶναι καταβεβυθισμένος εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὸ ἴδιόν του βάρους. Ἐρρέθη δτι ζυγίζει 480,000 Ἀγγλικῶν λιτρῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν ζυγίζει πούδια Ῥωσικὰ 10,000, ἢ Ἀγγλικὰς λίτρας 360,000, τουτέστι περίπου 130,900 ὀκάδας. Τὸ Κρεμλῖνον περιέχει ὡσαύτως τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον, τὴν ὀπλοθήκην, τὸ Πατριαρχεῖον, ἐν σημαντικὸν ἀνδρῶν μοναστήριον, καὶ ἄλλο γυναικῶν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ὁποίου εἶναι τεθαμμέναι πολλαὶ Δουκῶν καὶ αὐτοκρατόρων σύζυγοι. Τὴν σήμερον περιέχει τὰ στέμματα, τὰ σκῆπτρα, τοὺς θρόνους, τὰ παράσημα, καὶ τὰ ποτήρια τῶν μεγάλων Δουκῶν καὶ αὐτοκρατόρων, πολῦτιμα καὶ διὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ καλλιτεχνίαν, καὶ διὰ τοὺς κοσμοῦντας αὐτὰ τιμαλφεῖς λίθους.

2. Ἡ ΚΙΝΙΚΗ ΠΟΛΙΣ, (Κιταῖ Γορὸδ), περικυκλωμένη ὑπὸ δωδεκαπύργου καὶ πενταπύλου τείχους, εἶναι κυρίως ἡ πόλις. Αἱ οἰκίαι, πέτριναι ἢ πλίνθιναι ὡς ἐπιτοπλεῖστον, εἶναι χρισμέναι ἢ μίᾳ πλησίον τῆς ἄλλης, παρὰ τὸν συνήθη τρόπον. Ἡ διαίρεσις αὐτῆς θεωρεῖται ὡς τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Μόσχας, καὶ περιέχει τὰς ἀγορὰς, τὰς ἀποθήκας, καὶ τὰ πλουσιώτερα ἐργαστήρια. Ἐκ τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων

τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα εἶναι 1. Ἡ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία Πокровσκόι, ἥτις σύγκειται ἀπὸ εἴκοσι χωριστὰ ἐκκλησιάδια, ὥστε διαμῖς τελοῦνται ἐν αὐτῇ εἴκοσι λειτουργίαι· καὶ 2. Τὸ τυπογραφεῖον τῆς ἱερᾶς συνόδου, περικαλλέστατον κτίσμα, ἐν ᾧ περιέχονται τρία κόντα πιεστήρια πρὸς τύπωσιν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων εἰς τὴν Σλαυονικὴν διάλεκτον, καὶ βιβλία εἰς τὸ Ἑλληνικόν, Λατινικόν, Γαλλικόν, καὶ Γερμανικόν, διὰ τὰ πνευματικὰ σχολεῖα τὰ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς συνόδου. Ἡ Κινική πόλις περιέχει καὶ τὸ λαμπρὸν μνημεῖον τὸ ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου πρὸς τιμὴν τοῦ Μινὶν καὶ τοῦ Πογαρσκιῆ, οἵτινες ἀπήλλαξαν τὴν χώραν ἀπὸ ἀρπαγᾶς καὶ ξένους ἐχθροὺς κατὰ τὸ διάστημα τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, θάσαντες ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Μιχαὴλ Ῥωμανόφ, τὸν πρῶτον κυρίαρχον τῆς βασιλευούσης οἰκογενείας. Τὸ μνημεῖον τοῦτο συνίσταται ἀπὸ τοὺς κολοσσαίους ὄρειχαλκίους ἀνδριάντας τῶν δύο ἡρώων, δεκατεσσάρων ποδῶν τὸ ὕψος, ἐπὶ στυλοβάτου ἀπὸ κοκκωτῶν μονόλιθων ἐρυθροῦ χρώματος, μὲ ἀνάγλυφα κεκοσμημένον.

3. Ἡ ΛΕΥΚΗ ΠΟΛΙΣ (Βελοῖ Γορδ), ἡ τρίτη μεγάλη διαίρεσις, περιέχει, ἐκτὸς πολλῶν ὡραίων παλατιῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς εὐγενεῖς, καὶ τινὰς ἀξιολόγους οἰκοδομὰς, ὅσων τὸ πανεπιστήμιον, τὴν ἰατροχειρουργικὴν ἀκαδημίαν, τὸ βρεφοτροφεῖον, τὸ ταχυδρομεῖον, τὸ διοικητήριον, τὸ ἀσκητήριον, τὴν λέσχην τῶν εὐγενῶν, τρεῖς μονὰς καλογηρῶν, τρεῖς καλογραιῶν, καὶ πολυαρίθμους ἐκκλησίας. Τὸ διοικητήριον κεῖται εἰς ὡραίαν ὑψηλὴν τοποθεσίαν, καὶ εἶναι ἡγεμονικὸν οἰκοδόμημα τρίστεγον, ἐκτὸς τῆς βάσεως, κατ' ἀπλοῦν ὕψος ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ διάταξις, τὸ μέγεθος καὶ ἡ κομψότης τῶν θαλάμων, ὡς καὶ τὰ πλοῦσια ἐπιπλα καὶ κοσμήματα, ἀνταποκρίνονται μὲ τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς οἰκοδομῆς. Τὸ πανεπιστήμιον ὑπέφερε δεινὰς ζημίας τὸ 1812· ἡ ὡραία βιβλιοθήκη αὐτοῦ καὶ αἱ βαρύτιμοι παντὸς εἶδους συλλογαὶ ἔγιναν παρανάλωμα τῶν φλογῶν· ἔκτοτε καὶ τὸ οἰκοδόμημα ἐπεσκευάσθη, καὶ πολλὰ τῶν πυρποληθέντων ἐβάλθησαν εἰς τὸν τόπον. Τὸ ἀσκητήριον, παμμέγεθες κτίσμα, οἰκοδομήθη τὸ 1817. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν, διὰ τὸ δριμύτατον ψύχος τοῦ χειμῶνος, καὶ τὴν ἰσχυρὰν πολλακίαν καυσίαν τοῦ θέρους, εἶναι κάποτε ἀδύνατον νὰ γυμνάζωνται εἰς τὸ ὑπαιθρον τὰ στρατεύματα· ὁθεν ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη τοιοῦτων οἰκοδομῶν καὶ ἡ κυβέρνησις κατὰ συνέπειαν ἔκτισε τοιαύτας εἰς ἀμφοτέρας τὰς πρωτεύουσας καὶ εἰς τινὰς τῶν λοιπῶν κυριωτέρων πόλεων. Ἡ ἐν Μόσχᾳ εἶναι ἡ μεγίστη· ἔχει δύο πρόσωπα διόλου ὁμοια, καὶ δύο ἄκρα ἀπαράλλακτα. Τὸ μήκος ἐκάστου προσώπου εἶναι 560 ποδῶν, καὶ τὸ πλάτος ἐκάστου ἄκρου 168 ποδῶν· τὸ ὕψος εἶναι 43 ποδῶν. Ἐκαστον πρόσωπον ἔχει 32 καὶ ἕκαστον ἄκρον 8 ἀπλοῦς Ἴωνικοὺς κίονας, μὲ ὡραία καμαρωτὰ παράθυρα ἐν τῷ μεταξύ. Εἰς τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἐμποροῦν συγχρόνως νὰ γυμνασθῶσι 2000 πεζοὶ καὶ 1000 ἵππει. Τὸ βρεφοτροφεῖον, θεμελιω-

θὲν τὸ 1763, εἶναι τετράγωνον εὐρυχωρότατον, μὲ τέσσαρας στέγας, πλὴν τῆς βάσεως, ἀπλοστάτον ὁμοῦ καὶ ἀκομψον. Λέγεται δὲ ὅτι ἐπροξένησε μεγίστην ὠφέλειαν εἰς τὴν Μόσχαν, καταπαύσαν τὰ ἐπικρατοῦντα πρότερον ἀπάνθρωπα ἐγκλήματα τῆς βρεφοκτονίας καὶ ἐκθέσεως τῶν τέκνων. Τὸν Ἰανουάριον 1819 ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ βρεφοτροφείου 8780 νήπια, 7642 ἔξω αὐτοῦ, καὶ 1138 ἐντός· τὸ δὲ προλαβὼν ἔτος εἶχον δεχθῆν 4340, κατὰ μέσον ὄρον δώδεκα τὴν ἡμέραν.

4. Ἡ ΓΗΙΝΗ ΠΟΛΙΣ, (Ζεμλιανοῖ Γορδ), ὀνομασθῆ οὕτω διὰ τὸν ἐκ χώματος προμαχώνα, ὅστις ἀνηγέρθη τὸ 1618, καὶ ἐπεσκευάσθη τὸ 1783· ἀλλ' οὔτε ἱσχος αὐτοῦ μένει τὴν σήμερον. Ὁ προμαχὼν οὗτος, σχηματίζων κύκλον ἀρκετὰ κανονικόν, περιέκλειε καὶ τὰς τέσσαρας διαίρεσεις τῆς πόλεως. Εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὑπάρχουσι περίπατοι κατὰφυτοι ἀπὸ δένδρα. Εὐρίσκονται δὲ καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην δημόσια τινὰ καταστήματα.

5. ΤΑ ΠΡΟΑΣΤΕΙΑ, (Σλοβοδι), τὸν ἀριθμὸν τριάκοντα πέντε, σχηματίζουσι ἀτακτὸν τι πολύγωνον, ἐντελῶς περικυκλόνον τὴν γηῖνην πόλιν. Τινὰ τῶν προαστείων συνίστανται, ὡς ἡ γηῖνη πόλις, ἀπὸ λιθίνους καὶ ξυλίνους οἴκους, ἀναμεμιγμένους μὲ ὑπερφύανα παλάτια καὶ εὐτελεῖς καλύβας· ἀλλὰ πολλὰ ἔξ' αὐτῶν εἶναι ὡς κῶμαι μὲ ἀπερικλείστους νομάς, σιτοφόρους ἀγροὺς, καὶ χέρσον γῆν. Εἰς τὰ προάστεια εὐρίσκονται διάφοροι μοναὶ καὶ ἐκκλησίαι ἄξιαί τῆς προσοχῆς τοῦ περιηγητοῦ, καὶ προσέτι λαμπρὰ τινὰ νοσοκομεῖα. Τὸ Νοσοκομεῖον Σερεμετόφ εἶναι ἐκτεταμένον καὶ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα, ὁμοῖον ὡραίου Ἑλληνικοῦ ναοῦ. Ὁ κτίτωρ αὐτοῦ, ὁ Κόμης Νικόλαος Σερεμετόφ, προσδιώρισε τὸ 1803 εἰς οἰκοδομὴν καὶ διατήρησιν τοῦ καταστήματος δύο ἡμισὶ ἑκατομμύρια ρουβλίων, ἰσοδύναμα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν μὲ 150,000 λιτρῶν στερλινῶν. Ὁ Κόμης ἀπέθανε τὸ 1809, τὸ δὲ κατάστημα ἠνεώχθη τὸ 1810 μὲ 180 κλίνας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπρόσθεσεν ἄλλας 40. Ἐκτοτε ἔγιναν καὶ ἄλλαι προσθήκαι. Χρησιμεῖται δὲ τὸ κατάστημα ὄχι ἀπλῶς εἰς ἀνακοφίσειν τῶν ἀσθενῶν· μεγάλη ποσότης χορηγεῖται κατ' ἔτος εἰς ἄλλας ἐλεημοσύνας, ὅσων εἰς προίκας εἰκοσιπέντε ὄρφανῶν, συντάξεις εἰς πενήτηκοντα ἐνδεεῖς γυναῖκας, κτλ. Τὸ κυριώτερον στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον εἶναι μέγιστον κατάστημα, θεμελιωθὲν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου, καὶ χωρητικὸν 1500 πασχόντων.

Ἐκτὸς τῶν προσηρημένων πολυαρίθμων καταστημάτων, ἡ Μόσχα περιέχει καὶ τὰ ἀξιολογώτερα τῆς αυτοκρατορίας ἐργοστάσια. Εἶναι τὸ κέντρον ὅλου τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου, καὶ ἡ ἀποθήκη ἀπείρου ποσότητος πραγματειῶν παντὸς εἶδους. Ὅπως θεωρουμένη, ἡ Μόσχα εἶναι μία τῶν πλουσιωτάτων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων πόλεων τοῦ κόσμου. Ὁ πληθυσμὸς συμποσῶται εἰς 340,000, συμπεριλαμβανομένων 25,000 τοῦ στρατοῦ· τὸν δὲ χειμῶνα, διὰ τὴν συρροὴν τῶν εὐγενῶν, ὁ ἀριθμὸς αὐξάνει εἰς 400,000.

ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΠΑΥΛΟΥ.

Ὁ ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ἐγεννήθη τὸ 1576 εἰς μικρὸν τι χωρίον τῆς Γαλλίας, οὐ μακρὰν τῶν Πυρηναιῶν. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἦσαν ἰδιοκτῆται μιᾶς καλύβης καὶ τινῶν χωραφίων· αὐτὸς δὲ, ὁ τρίτος υἱὸς εἰς οἰκογένειαν ἔξ' τέκνων, ἐνησχολεῖτο κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν βόσκων ὀλίγα πρόβατα καὶ χοίρους, τὰ ὅποια συνίστων τὸ πλεῖστον μέρος τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς του.

Εἶναι δὲ ὄχι ἀπίθανον ὅτι ὁ Βικέντιος ἤθελε ζῆσειν καὶ ἀποθάνειν εἰς τὴν ἀφανῆ ταύτην κατάστασιν, ἐὰν τὸ παράδειγμα γείτονος χωρικοῦ δὲν ἐπενήργει εἰς τὸν πατέρα του. Τέκνον τοῦ χωρίου πτωχότατον, παιδείαν λαβὼν, καὶ μέλος τοῦ ἱερατείου γενόμενον, προσβιβάσθη μετέπειτα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, καὶ ἤξιώθη νὰ προβλέψῃ ἀριστα ὑπὲρ τῆς εὐζωίας τῶν συγγενῶν του. Οἱ γονεῖς τοῦ Βικεντίου, ἔξ' ἐνὸς μέρους τοῦτο ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ἔξ' ἄλλου δὲ σημεῖα εὐφυΐας εἰς τὸν Βικέντιον παρατηρήσαντες, διελογίσθησαν ὅτι καὶ ὁ υἱὸς αὐτῶν ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἐκκλησιαστικὸν τι ἀξίωμα, ὡς καὶ ὁ τοῦ γείτονος, καὶ ν' ἀγαθοποιήσῃ κἀνένα καιρὸν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς του, ἧ καὶ νὰ γηροκομήσῃ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους. Ἐστάλην λοιπὸν εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εἰς τὸ ἐκκαίδεκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του θέσιν παιδαγωγοῦ λαβὼν εἰς τὴν οἰκογένειαν ἀρχόντος τινος, ἠδυνήθη νὰ ἐλαφρύνῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ ἀπὸ μέρος τῶν τῆς ἀνατροφῆς του ἐξόδων. Ἄλλ' ὁ πατὴρ, ἀποθνήσκων, ἐπέταξεν εἰς τὴν οἰκογένειαν νὰ ἐξακολουθῶσι τὰς προσπαθείας αὐτῶν, καὶ νὰ βοηθῶσι τὸν Βικέντιον ὥστε νὰ τελειώσῃ τὰς σπουδὰς του.

Τῶντι δὲ, ὁ Βικέντιος ἔγινε μέγας ἀνὴρ, καὶ κατὰ τοῦτο μὲν ἐπραγματοποιήθησαν αἱ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐλπίδες· ἄλλως δὲ ἀπέτυχον. Διότι μετὰ πολλὰ ἔτη ἐκ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ πατρὸς, ἀφοῦ κατέστη ἀρκετὰ ἐπίσημος, ἐπισκεφθεὶς τὸ χωρίον τῆς γεννήσεώς του, συνεκατόχησε μετὰ τοῦ ἐφημερίου, καὶ συναθροίσας τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ εἶπεν, ὅτι εἶχεν ἀπόφασιν νὰ ζῆσῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ πένης, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἰδέαν του ἀργύριον διδόμενον ὑπὸ ἐκκλησιαστικῶν εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν σπανίως ἐτελεσφόρει. Προέτρεψε λοιπὸν αὐτοὺς νὰ μένωσιν εὐχαριστημένοι εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν. Μετὰ καιρὸν, ἀκούσας ὅτι εὐρίσκοντο εἰς μεγάλην στενοχωρίαν, διένειμεν εἰς αὐτοὺς ὡς τρισχιλίας δραχμάς, τὰς ὁποίας εἶχε λάβειν ἀπὸ κληρονομίαν. Ἡ ποσότης δ' αὕτη, καὶ ὀλίγα δραχμαὶ, τὰς ὁποίας ἐφιλοδώρησέ ποτε εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἦτον ὅλη ἡ παρ' αὐτοῦ χορηγηθεῖσα εἰς τὴν οἰκογένειαν του χρηματικὴ βοήθεια, μολονότι ἀδραὶ ποσότητες ἐπέρασαν ἀπὸ τὰς χεῖράς του. Ἄλλ' οὕτω πράξας, παρέσυρε τὴν ἀφιλοκέρδειαν. Ἄνὴρ, ὅστις ἀνυψώθη διὰ τῆς ἐπιπόνου βοηθείας τῶν συγγενῶν του, οφείλει πρὸς αὐτοὺς χρέος, τὸ ὅποιον, συνετῶς καὶ τιμίως ἐκπληρούμενον, δύναται οὐσιωδῶς νὰ τοὺς εὐεργετήσῃ, χωρὶς διόλου νὰ βλάβῃ τὴν πλατυτέραν ἀσκησιν τῆς ἀγαθοποιίας.

Ὁ Βικέντιος ὑπῆγεν εἰς τὴν Τόλωσαν, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸ πανεπιστήμιον· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐξήρουν οἱ πόροι του, ἤνοιξε σχολεῖον εἰς γειτονικὴν τινα κώμην. Ἐξηκολούθει δὲ εἰς διάστημα ἑπτὰ χρόνων διδάσκαλος ἐνταυτῷ καὶ μαθητῆς· δίδων μαθήματα διὰ νὰ πορίζεται τὰ ἀναγκαῖα, καὶ λαμβάνων τὴν ἀπαιτουμένην εἰς ἐκκλησιαστικὸν μάθησιν. Τὸ 1600, εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν ἡλικίας, ἐχειροτονήθη ἱερεὺς.

Μετὰ πέντε ἔτη ὑπῆγεν εἰς τὴν Μασσαλίαν νὰ λάβῃ κληρονομίαν τινὰ εἰς αὐτὸν ἀφεθεῖσαν. Σκοπεύων ἦδη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τόλωσαν, παρεκινήθη ὑπὸ τινος φίλου νὰ ἐπιβῆ μετ' αὐτοῦ εἰς φελοῦκαν, ἥτις ἐμελλε νὰ πλεύσῃ ἐκ Μασσαλίας εἰς Ναρθῶνα διὰ τοῦ Λουγδουνικοῦ Κόλπου. "Ἐπρωτίμησα," λέγει ὁ Βικέντιος εἰς ἐπιστολὴν γραφεῖσαν τὸ 1607, "νὰ ὑπάγω διὰ θαλάσσης εἰς Ναρθῶνα, καὶ διὰ τὸ οἰκονομικώτερον καὶ διὰ τὸ ταχύτερον· ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκράτουν ἀπόλεσα, καὶ οὐδέποτε κατευωδάσθη." Τρία πειρατικὰ πλοῖα τῆς Τούνιδος, εἰς τὸν κόλπον περιπλέοντα ἐπὶ σκοπῷ λαφυραγωγίας, εἶδον καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς. Τὸ πλήρωμα καὶ οἱ ἐπιβάται τῆς φελοῦκας ἐστάθησαν εἰς ἄμυναν, ἐν ᾗ ἔπεσον τινες ἀμφοτέρωθεν, καὶ ὁ Βικέντιος αὐτὸς ἐπληρώθη με βέλος. Πατήσαντες τὸ πλοῖον οἱ πειραταὶ, καὶ παραξυμμένοι διὰ τὴν ἀντίστασιν ἥτις ἐθανάτωσε τέσσαρας ἢ πέντε ἀπὸ τοὺς κωπηλάτας των, κατέκοψαν τὸν πλοίαρχον, καὶ ἔβαλον εἰς ἀλύσεις τὸ πλήρωμα καὶ τοὺς ἐπιβάτας, ἦδη ἅπαντας πληγωμένους. Ἐπτὰ δὲ ἡ ὀκτῶ ἡμέρας ἔτι εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Λουγδούνου διαμείναντες, καθ' ἃς ἐξεγύμνωσαν διάφορα ἄλλα πλοῖα, "ἀπολύοντες ὁμοῦ τοὺς μὴ ἀνδισταμένους ἀφοῦ τοὺς ἐλήστευον," ἐξέπλευσαν διὰ τὴν Τούνιν, ὅπου φθάσαντες καὶ φοβούμενοι τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Γάλλου Προξένου, ψευδῶς παρέστησαν τὸν Βικέντιον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὡς ἐπαρθέντας ἀπὸ Ἴσπανικὸν πλοῖον.

Λεπτομερῶς περιγράφει ὁ Βικέντιος τὴν πώλησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν συντρόφων του· ἔγινε δὲ ὡς συνήθως ἡ τῶν Μαύρων. Οἱ ἀγορασταὶ ἐξέταζον αὐτοὺς, ὡς ἤθελον ἐξετάσειν ἵππον ἢ ἀγελάδα. Ὁ Βικέντιος ἐπωλήθη εἰς ἀλιέα, ὅστις, ὀλίγον ὠφελούμενος, μετεπώλησεν αὐτὸν εἰς γηραλέον τινὰ, τὸ ἐπάγγελμα ἱατρὸν καὶ ἀλχημικόν, πενήτηκοντα ἦδη ἔνιαυτοὺς εἰς εἴρεσιν τοῦ φιλοσοφικοῦ λίσου καταγινόμενον. Ἄλλ' ὁ νέος ἀγοραστής ἦτο προσέτι "φιλανθρωπότατος καὶ εὐάγωγος." Ὁ εὐμενὴς γέρων κατέλαβεν ὅτι ὁ Βικέντιος ἦτο πεπαιδευμένος, καὶ ἐπομένως ἐπροσπάθει μὲ διεξοδικὰ μαθήματα νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὸν εἰς τὸν Μωαμεθανισμόν. Ἄλλ' οὐδ' ἡ ἐλπίς νὰ κληρονομήσῃ τὰ πλοῦτη τοῦ ἱατροῦ ἰσχυρεν ὥστε νὰ παρακινήσῃ τὸν Βικέντιον εἰς ὁμολογίαν πίστεως, τὴν ὁποίαν ἡ συνείδησις αὐτοῦ δὲν παρεδέχετο· ἔμεινε πιστὸς εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν· ὁ δὲ πρεσβύτερος (πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἃς τὸ εἶπωμεν) περιεποιεῖτο αὐτὸν ἐξίσου φιλοφρόνως καὶ μετὰ τὴν ἐπιμονὴν ταύτην, ἥτις ἐξάπαντος ἐφαίνετο εἰς ἐκεῖνον ἀγνοίας

καὶ πείσματος ἀποτέλεσμα. Ὁ Βικέντιος ἔζησε μετὰ τοῦ κυρίου του ἀπὸ Σεπτεμβρίου, 1605, μέχρις Αὐγούστου, 1606. Ὁ ἰατρὸς ἔλαβεν αἰτίαν νὰ ὀδοιπορήσῃ, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸν δρόμον· ὁ δὲ Βικέντιος, μετὰ τῆς περιουσίας τοῦ γέροντος, μετέβη εἰς τὰς χεῖρας ἀνεψιοῦ, ὅστις εἶχε χαρακτῆρα ὅλως ἐναντίον εἰς τὸν τοῦ Θείου του. Δὲν ὑπέφερον ὅμως πολὺν χρόνον τὴν ἀπανθρωπιάν τουτοῦ. Φήμη διεδόθη ὅτι ἤρχετο ὁ Γάλλος πρέσβυς, μετὰ δυνάμιν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ ἀναλάβῃ τοὺς Χριστιανοὺς δούλους· καὶ ὁ πανοῦργος Μουσουλμάνος ἀπηλλάχθη ἐπωφελῶς τοῦ Βικεντίου, πωλῆσας αὐτὸν εἰς Χριστιανὸν τῆς Νικαίας, ὁ ὁποῖος εἶχε κατοικήσει ἐν Ἀφρικῇ, καὶ ἀσπασθῆν τὸν Μωαμεθανισμόν. Ὁ ἀνθρωπος οὗτος ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν ἀγρόν του, “ἐπὶ ὄρους, εἰς Σερμήν καὶ ἔρημον χώραν.” Μία τῶν συζύγων τοῦ κυρίου του, Τούρκισσα τὸ γένος, μετὰ εἰδήμονα καὶ δραστήριον νοῦν, περιεργόσθη οὕσα νὰ μάθῃ περὶ τῶν Χριστιανῶν, ἠκολούθει τὸν Βικέντιον εἰς τοὺς ἀγρούς, καὶ διέκοπτε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ μετὰ ἐρωτήσεις.

Μίαν τῶν ἡμερῶν παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ψάλλῃ ἐν ἀπὸ τὰ ἱερά των Χριστιανῶν ἄσματα. “Ἡ ἀνάμνησις,” λέγει ὁ Βικέντιος, “τοῦ Πῶς ἄσωμεν τὴν εὐδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας; μὲ ἔκαμε ν’ ἀρχίσω μετὰ δακρυμένους ὀφθαλμούς τὸν Ψαλμὸν, Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθήσαμεν, καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών.” Ἡ γυνὴ ἤκουσε μετὰ ἀγαλλίασιν καὶ ἐκπληξίν· εἶπε δὲ τὸ ἐσπέρας πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ὅτι κακῶς εἶχε πράξει ἐγκαταλειπὼν τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἔκρινεν ἀρίστην, καὶ ὅτι ὁ παράδεισος τῶν Χριστιανῶν ἐφαίνεται εἰς αὐτὴν ἐνδοξότερος καὶ εὐδαιμονέστερος τοῦ τῶν πατέρων τῆς. Ἐλεγχος συνειδήσεως ἔτυψε πᾶραυτα τὸν σύζυγόν τῆς· τὴν ἐπαύριον εἶπεν εἰς τὸν Βικέντιον, ὅτι, ἅμα διατάξας τινὰς ὑποθέσεις, ἤθελε φύγειν μετ’ αὐτοῦ. Ἐπομένως, μετὰ ἕξ μῆνας διέπλευσαν τὴν Μεσόγειον ἐπὶ μικροῦ πλοίου, καὶ ἀπέβησαν ἀσφαλῶς εἰς τὰς Ἀκουὰς Μόρτας (Aigues Mortes) τὴν 28ην Ἰουνίου, 1607. Ἐκεῖθεν ὑπήγον εἰς τὴν Αὐενιῶνα, ὅπου ὁ ἀρνησῆσιχτος ἔκαμε τὴν δημόσιον αὐτοῦ παλινωδιάν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγ. Πέτρου. Τί ἀπέγγινεν ἡ κυρία, δὲν εἰδοποιούμεθα. Ὁ Βικέντιος ὀνομάζει αὐτὴν ἄλλον “Καϊάφαν, ἢ ὡς τὴν ὄνον τοῦ Βαλαὰμ,” ὅργανον εἰς μετάδοσιν ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ δὲν κατελάμβανε. Ἄλλ’ ἀδικεῖ τὴν γυναικα.

Ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἔγενεν ἡ παλινωδιά, ἐπῆρε μετ’ αὐτοῦ εἰς Ῥώμην τὸν Βικέντιον καὶ τὸν σύντροφόν του. Ἐνταῦθα ὁ πρόϊον Μωαμεθανὸς ἐμβῆκεν εἰς μοναστήριον· ὁ δὲ Βικέντιος ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν Πάπαν, καὶ ἐγνωρίσθη μετὰ τοὺς ἐν Ῥώμῃ πρέσβεις τοῦ Γάλλου βασιλέως. Οὗτοι ἐπεμφαν αὐτὸν εἰς Παρισίους, ἐπιφορτισμένον ἀξιολόγόν τινα ὑπάρχουσιν. Ἐφάσατο δ’ ἐκεῖ περὶ τὰς ἀρχὰς

τοῦ 1609, καὶ ἔκαμε διαφοροὺς συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ Ἐρρίκου Δ’.

Ἐν Παρισίοις κατῴκησε πλησίον τοῦ Νοσοκομείου τῆς Ἐλεημοσύνης, καὶ ἀφιερῶθη εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ ἀσθενεῖς· ἀπὸ τὸν καιρὸν δὲ τοῦτον ἤρχισε νὰ διατρέχη τὸ στάδιον τῆς δραστηρίου ἀγαθοεργίας, ἧτις διέκρινε τὴν μακροχρόνιον αὐτοῦ ζωὴν. Ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ σταθερότης τοῦ χαρακτῆρός του ὑπέφερον αὐστηρὰν δοκιμασίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Περιουσίαν, κατέλυσεν εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον μετὰ τινος ἀρχοντος, ὁ ὁποῖος, ληστευθεὶς ἀπὸ μίαν ποσότητα χρημάτων, κατηγοροῦσε τὸν Βικέντιον ὡς τὸν κλέφταντα. Ἐπειδὴ δὲ τὸνομά του εἶχεν ὀψωσοῦν γνωρισθῆν διὰ τὰ εἰς αὐτὸν συμβάντα παράδοξα, ἡ κατηγορία ὠσαύτως γενικῶς διεκηρύχθη. Ἀπόδειξις μὲν οὐδεμία ὑπῆρχεν ὅτι αὐτὸς ἦτον ἔνοχος· ἀλλὰ μ’ ὄλον τοῦτο ἐξ ἐναιουτοῦς ὑπέκειτο εἰς τὴν ὑποψίαν, ἕωσὸ ὁ ἀληθινὸς κλέπτης, δι’ ἄλλο πταῖσμα φυλακισθεὶς, ἐξωμολογήθη, καὶ ὁ κατηγορὸς τοῦ Βικεντίου δημοσίως αὐτὸν ἱκανοποίησε.

Τὸ 1611 κατέστη ἐφημέριος τοῦ Κληρίου, πλησίον τῶν Παρισίων, ὅπου πρῶτον ἔλαβε τὴν μεγάλην ὑπόληψιν ὡς ποιμὴν τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Γαλλικοῦ κλήρου κατ’ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο γενικῶς ἀθλιέστατος· ὅθεν ἀπαντες ἔστρεψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ καινοφανὲς φάσμα, ἱερέα, ὅστις ἀφώσιονε πᾶσαν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν δυνάμιν εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ ὑπουργήματός του, καὶ ἐκήρυττε μετὰ προθυμίας καὶ ζήλου. Διὰ συνεισφορὰς πλουσίων φίλων μετωκοδόμησε τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἐφημερίας του, καὶ ἐσύστησεν ἀδελφότητα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐπισκέπτεσθαι καὶ συντρέχειν τοὺς πτωχοὺς ἐνορίτας.

Τὸ 1613, παρήτησε τὴν ἐφημερίαν, καὶ εἰσήλθεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Φιλίππου Ἐμμανουὴλ Γονδίου, Κόμητος de Joigni, ἀρχηγὸ τῶν κατέργων τῆς Γαλλίας, διὰ νὰ ἐκπαιδεύσῃ τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ Κόμητος. Τὸ ἐνασχόλημα τοῦτο ἠνοίξεν εἰς τὸν Βικέντιον νέαν σφαῖραν τοῦ βίου, καὶ νέον στάδιον ἀγῶνος. Τὸ ἐπομένον εἶναι χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ ἴδιωμα·—πρωτῶν τινὰ, ἐμελλε νὰ μονομαχήσῃ ὁ Κόμης, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν λειτουργίαν, ὡσεὶ προετοιμαζόμενος. Ἄλλὰ μαθὼν ὁ Βικέντιος τὸ σκοπούμενον, σπουδαίως αὐτὸν ἐπέπληξε, καὶ κατέπεισε νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν ἀνόητον ἐπιχείρησιν.

Πολλάκις ὁ Κόμης, ὡς ἀρχηγὸς τῶν βασιλικῶν κατέργων, ἐπισκέπτετο τὴν Μασσαλίαν, καὶ συχνότατα συνῶδευεν αὐτὸν ὁ Βικέντιος. Ἡ θέσις τῶν εἰς τὸ κάτεργον καταδεδικασμένων ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀθλιεστάτη. Ὅτε τὰ κάτεργα δὲν ἦσαν ἔτοιμα νὰ δεχθῶσιν αὐτοὺς, συνεσωρεύοντο εἰς φυλακὰς, μετὰ ὀλιγώτατον ἀέρα ἢ φῶς, καὶ ἐτρέφοντο ἐξ ἄρτου καὶ ὕδατος. Ἀπὸ ζωῦρα κεκαλυμμένοι, ἀμαθεῖς, καὶ θρηνώδεις, ἐφαίνοντο μᾶλλον ὡς ἀγρία κτήνη παρ’ ὡς ἀνθρώπινα ὄντα. Ὁ Βικέντιος ἤρχισε τὸ ἔργον τῆς μεταρρυθμίσεως εἰσερχόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῶν καταδί-

κων ὡς φίλος αὐτῶν, ὡς πονῶν διὰ τὰ πάθη των, καὶ πρόθυμος νὰ τοὺς ἀνακουφίσῃ. Ταχέως δὲ εἴλικυσε τὴν ἐμπιστοσύνην των· αἱ ὑπ’ αὐτοῦ γινόμεναι βελτιώσεις παρεκίνησαν τὸν Κόμητα νὰ ἀναφέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Λοδοβίκον ΙΓ’, ὅστις ἔκαμε τὸν Βικέντιον Γενικὸν Ἐλεημονοδότην τῶν Κατέργων τῆς Γαλλίας· ἐλάμβανε δὲ πολλὰς συνεισφορὰς, δι’ ὧν νὰ ἐκπληροῖ τοὺς ἐλεημονητικούς σκοπούς του.

Πρῶτον μέγα ἔργον κατέρψωσεν ὁ Βικέντιος τὴν ἐλάττωσιν τῶν δεινῶν, ὅσα ὑπέφερον οἱ εἰς τὸ κάτεργον καταδεδικασμένοι· δεύτερον ἦτον ἡ τῆς ἀποστολικῆς ἀδελφότητος σύστασις. Σκοπὸν εἶχεν αὐτὴ νὰ χορηγῇ διδασκάλους εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Γαλλικῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες νὰ ἐνεργῶσιν ὡς βοηθοὶ τοῦ τακτικοῦ κλήρου, ὑποκείμενοι ἐνταυτῶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς. Οἱ ἱεραπόστολοι τῆς ἀδελφότητος ταύτης ἐκαλοῦντο Λαζαρισταί, ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγ. Λαζάρου, τοποθεσίας τοῦ κεντρικοῦ αὐτῶν καταστήματος. Ὁ Βικέντιος ἔζησε νὰ ἴδῃ τοὺς Λαζαριστὰς ἱεραποστόλους ἐπισκεπτομένους τὰς Ἡβρίδας, τὴν Ἰρλανδίαν, τὴν Μαδαγᾶσκάρ, κλπ., καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκφωνήσῃ εἰς τὰ γρηρατεῖά του, “Ἴδου τώρα ἐξηπλώθησαν εἰς ὄλον τὸν κόσμον!” Ἀλλὰ δὲν ἠγωνίζετο μόνον ὑπὲρ τῶν λαϊκῶν· ἐπίσης ἐπροσπάθει νὰ διορθώσῃ τὸν κλήρον, ἢ διαφθορὰ τοῦ ὁποίου, ὡς ἔλεγεν, ἦτον ἡ πρώτη αἰτία τοῦ τῆς ἐκκλησίας ὀλέθρου.

Ἐπὶ Λοδοβίκου ΙΓ’ ὁ Βικέντιος ἀπῆλυε μεγίστην ὑπόληψιν. Ὁ μονάρχης οὗτος εἶχεν αὐτὸν πλησίον του εἰς τὴν τελευταίαν ἀσθένειαν. Ἐκέντα δὲ μετὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ παράδειγμα καὶ τοὺς ἀληθῶς ἐλεήμονας, καὶ τοὺς ἀπλῶς ὑπὸ κενοδοξίας φερομένους· οὗτοι ἦσαν ἀσυγκρίτως οἱ πολυαριθμότεροι, καὶ πολλάκις ἐπνιγον τὸ καλὸν ὅσον ὑπῆρχεν εἰς πολλὰ τῶν σχεδίων του. Ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Βικεντίου, ἤρχισεν ἡ κυρία de Gras τὸ κατὰ τὴν Ἐλεημόνων Ἀδελφῶν, καλουμένων καὶ Λευκοφαίων Ἀδελφῶν, Les Soeurs Grises, ἐκ τῆς ἐνδυσμασίας τὴν ὁποίαν φοροῦσι*. Στοχαζόμενος τὸ πλῆθος τῶν νηπίων, ὅσα περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος ἐξείθοντο εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων, συνήργησε μετὰ τὰς δεσποίνας καὶ τὰς Ἐλεήμονας Ἀδελφὰς πρὸς σύστασιν τοῦ Βρεφοτροφείου, Hospice des Enfants Trouvés. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λοδοβίκου ΙΓ’ μέγα μέρος τῆς Γαλλίας ὑπέκειτο εἰς ὄλα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου, τοῦ λοιμοῦ, καὶ τῆς πείνης. Χρόνος δὲ κατὰ διαδοχὴν ἠγωνίζετο ὁ Βικέντιος Παύλου μετὰ ἀκάματον ἐπιμονὴν, ἀδράς ποσότητος ἀργυρίου συνάγων, καὶ τακτικῶς αὐτὰς διανέμων εἰς τοὺς μᾶλλον πάσχοντας. Μίαν φορὰν συνδιελέχθη μετὰ τοῦ Richelieu, καὶ ἀφοῦ παρέστησε τὴν φοβερὰν κατάστασιν τοῦ τόπου, ἐδεήθη αὐτοῦ νὰ “δώσῃ εἰρήνην εἰς τὴν Γαλλίαν.” Ὁ ὑπερόπτης ὑπουργὸς κατέ-

νήχθη, ἀπέλυσε δ’ εὐμενῶς τὸν Βικέντιον, μετὰ διαβεβαιώσεις ὅτι ταχέως ἤθελε κλεισθῆν ἡ εἰρήνη, ἂν ἐκρέμετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ μόνον.

Ἀνγλικὸν ὄντος τοῦ Λοδοβίκου ΙΔ’, ἡ ἀντιβασιλείσασα Ἄννα ἡ ἐκ τῆς Αὐστρίας ἐσύστησεν ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον, συγκεείμενον ἀπὸ τὸν Καρδινάλιον Μαζαρίνον, τὸν Καγκελλάριον, τὸν Μέγαν Πνευματικὸν τῶν Παρισίων, καὶ τὸν Βικέντιον Παύλου· ὁ ἔσχατος διωρίσθη πρόεδρος αὐτοῦ. Ἀλλὰ καίτοι ἀπλοῦς, τίμιος, καὶ πρᾶος τὴν διάθεσιν, ἤσθάνετο κάποτε ὅτι ὑπέκειτο εἰς τὰς ἀντιζηλίας καὶ σκευωρίας τῶν αὐλικῶν· καὶ ἡ δυνατὴ αὐτοῦ κλίσις πρὸς τὴν ἱερατικὴν ἐξουσίαν,—κλίσις τὴν ὁποίαν ἐδείκνυεν ὑποτασσόμενος ἀδιστακτικῶς εἰς ἅπαντας ὅσους ἐθεώρει πνευματικούς ἀνωτέρους του,—ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἐριδας μετὰ τοῦ Ἰανσενιστᾶς.

Ὁ Βικέντιος Παύλου ἀπέθανε τὸ 1660, 84 ἐτῶν ἡλικίας, εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγ. Λαζάρου· ἐκανονίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος ΙΒ’, τὸ 1737. Ἄν ὑπῆρχον εἰς τὴν Γαλλίαν πλείοτεροι ἄνδρες ὅμοιοι αὐτοῦ, τὰ φρικτὰ δεινὰ τῆς πρώτης πολιτικῆς μεταβολῆς τῶν Γάλλων ἠδύναντο μεγάλως νὰ ἐλαττωθῶσι.

Η ΑΡΙΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ.

ΠΑΡΕΤΗΡΗΣΕ ποτε ὁ Γάλλος φιλόσοφος Διδερότ, ὅτι ὁ καλῆτερος τρόπος τοῦ διδάσκειν τὰ τέκνα εἶναι, νὰ λέγη τίς πρὸς αὐτὰ διηγημάτων, καὶ νὰ τὰ μεταλέγῃσιν ἐκεῖνα. Τόσον ἀληθῶς φιλοσοφικὴ εἶναι αὐτὴ ἡ παρατήρησις, ὥστε θέλομεν ἐπεκτείνειν αὐτὴν ὀλίγον. Ἡ ἐκπαίδευσις γίνεται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ εἰς τὸν περίπατον· τὴν πρώτην λαμβάνει τις ἐκ τοῦ βιβλίου, τὴν δευτέραν περιδιαβάξων καὶ συνδιαλεγόμενος περὶ πραγμάτων. Ἀμελεῖται δὲ παραπολὺ ἡ ἔξω τοῦ οἴκου διδασκαλία αὐτῆ· καθότι ἡ ἐκπαίδευσις τὴν σήμερον συνίσταται εἰς τὸ βλέπειν ἐκ τοῦ παραθύρου ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἀντὶ τοῦ ἐπισκέπτεσθαι τὰ ἀντικείμενα, καὶ μανθάνειν τὰς ιδιότητες καὶ χρήσεις αὐτῶν. Ὁ μαθητὴς τοῦ γυμνασίου, παραδείγματος χάριν, βλέπων τὸν ἵππον ἐκ τοῦ παραθύρου, ἐμπορεῖ νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν κατὰ πέντε ἢ ἕξ τρόπους· μετὰ τὸ Ἐλληνικόν, Γαλλικόν, Ἰταλικόν, Ἀγγλικόν, Γερμανικόν, ἢ καὶ Λατινικόν ὄνομα. Ὁ δὲ ἵπποκόμος γνωρίζει μόνον ἐν ὄνομα τοῦ ζώου· ἀλλὰ ποῖος ἐκ τῶν ὄνομα ἔξω γινώσκει καλῆτερα τὰς ιδιότητας, τὴν φύσιν, τὴν διάθεσιν, καὶ τὰς χρήσεις τοῦ ἵππου; Ἡ ἐκπαίδευσις συνίσταται παραπολὺ εἰς μόνον τὸ ὀνομάζειν πράγματα, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρεται μᾶλλον εἰς τὰς ιδιότητας καὶ χρήσεις αὐτῶν. Ἐπρεπε νὰ συνδῆ λέξεις μετὰ ἰδέας, καὶ ἰδέας, ὅσον τὸ δυνατόν, μετὰ ἀντικείμενα. Ἐάν διδάσκωμεν τὰ τέκνα προφορικῶς ἐνῶ τὰ τῆς φύσεως ἐπισκεπτόμεθα, αἱ λέξεις, αἱ ἰδέαι, καὶ τὰ ἀντικείμενα θέλοσι φυσικῶς τῷ λόγῳ εἰσθᾶι μᾶλλον ἀλλήλοις συνδεδεμένα, παρ’ ὅσον ἡ ἐν τῷ σχολείῳ διδασκα-

* Αἱ μοναχᾶι αὗται ἔγουνσι κατὰ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ εἰς τινὰς τῶν Ἑλληνικῶν νήσων.

λία ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ αὐτά. Ὁ διδάσκαλος χρεωστεῖ νὰ διδάσκη περισσότερο εἰς τοὺς ἀγροὺς, εἰς τὰ ναυπηγεῖα, εἰς τὰς πληθούσας ἀγοράς, εἰς τὰς λεωφόρους, καὶ εἰς τὴν παραλίαν. Χρεωστεῖ νὰ ὁμιλῇ περὶ τούτων ἀπάντων, καὶ νὰ ἐξάγῃ ἀπὸ τὰ τέκνα τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐντυπώσεις, ἐρωτήσεις, καὶ σκέψεις. Χρεωστεῖ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ περιπατῇ, καὶ νὰ κάμῃ τὰ τέκνα νὰ ὁμιλοῦσι καὶ νὰ περιπατῶσι πλεיותרον παρ' ὅσον ἐπραξαν μέχρι τοῦδε οἱ πλειότεροι τῶν διδασκάλων. Παράδειγμα λαμπρὸν τοιαύτης διδακτικῆς μεθόδου ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Σωκράτης, ὁ ὁποῖος τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐξῶ τοῦ οἴκου διατρίβων εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια, εἰς τὴν πλήθουσαν ἀγορᾶν, καὶ ὅπου ἀλλοῦ οἱ Ἀθηναῖοι συνήρχοντο, μετέδιδεν εἰς αὐτοὺς ἠθικά καὶ πολιτικά διδάγματα, ἐρωτῶν πάντοτε καὶ ἀποκρινόμενος.

ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Εκ τῆς ἀκολούθου περιγραφῆς λαμβάνομεν ἰδέαν τινὰ τῶν πανδαινῶν κακῶν τοῦ πολέμου. Ἀναφέρεται δὲ εἰς τὰ γενόμενα μετὰ τὴν ἐξ ἐφόδου ἄλυσιν τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ πόλεως Βαδαίου, ἐπὶ Ναπολέοντος. “Ὁ τάρα,” λέγει ὁ Ἀγγλος ἱστορικός συνταγματάρχης Ναπιέρ, ἐξ οὗ ἐρανίζομεθα, “ἤρχισαν οἱ στρατιῶται τὴν παράλογον καὶ ἀπονενομημένην κακίαν, ἣτις ἠμαύρωσε τὴν λάμπιν τοῦ ἠρωϊσμοῦ τῶν. Ἀναίσχυντος ἀρπαγή, κτηνώδης ἀκράτεια, βδελυκτὴ ἀσέλγεια, σκληρότης καὶ φόνος, κραυγαὶ καὶ γοεροὶ φθῆνοι, στεναγμοὶ, ἀλαλαγμοὶ, κατάρα, ὁ συριγμὸς τοῦ ἀπὸ τῶν οἴκων ἐκρηγνυομένου πυρός, ὁ κτύπος θυρῶν καὶ παραθύρων, καὶ οἱ βαθεῖς κρότοι φονικῶν πυροβόλων, ἀντήχουν δύο ἡμερονύκτια εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βαδαίου! Τὴν τρίτην, ἀφοῦ ἡ πόλις ἐλαφραγωγῆθη, ἀφοῦ οἱ στρατιῶται ἐξηντλήθησαν ὑπὸ τῶν καταχρήσεων, ἐμετρίασεν ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ θόρυβος μᾶλλον παρά κατεπαύθη, οἱ πληγωμένοι ἐκυττάχθησαν, οἱ νεκροὶ ἐτάφησαν. Πεντακισχίλιοι στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἔπεσον καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν. Ἐκ δὲ τούτων τρεῖς χιλιάδες πεντακόσιοι ἐφονεύθησαν εἰς μόνην τὴν ἐφοδόν. Φαντάσου τὴν τρομερὰν ταύτην σφαγὴν ἐνεργουμένην εἰς διάστημα μόλις ἑκατὸν τετραγωνικῶν ὑάρδων. Στοχάσου ὅτι οἱ φονευθέντες δὲν ἀπέθανον ὅλοι αἰφνιδίως, οὔτε ὁμοιότροπως: ὅτι ἄλλοι ἀπαλώσθησαν διὰ τοῦ χάλυβος, ἄλλοι διὰ τῶν πυροβόλων, ἄλλοι διὰ τοῦ ὕδατος: ὅτι ἄλλοι κατεθραύσθησαν καὶ κατεσπαράχθησαν ὑπὸ βαρῶν βγκων, ἄλλοι κατεπατήθησαν, ἄλλοι κατεκερματίσθησαν ὑπὸ τῶν πυρωδῶν ἐκρήξεων: ὅτι ὥρας κατὰ συνέχειαν ὑπεφέρετο ἀτρόμητος αὐτὴ ἡ καταστροφή, καὶ ὅτι τελευταῖον ἡ πόλις ἐκυριεύθη στοχάσου ταῦτα πάντα, καὶ πρέπει νὰ συνομολογήσῃς, ὅτι φοβερὰν δύναμιν φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Βρετανικὸς στρατός.”

Τοιαῦται πράξεις, ἂς μὲ συγχωρηθῇ νὰ ἐρωτήσω, συμβιβάζονται μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ; Τρία

ἡμερονύκτια ἔκειντο οἱ πληγωμένοι ἀκύντατοι! τὸ αὐτὸ δ' ἔπαθον καὶ εἰς τὴν ἐν Οὐατερλώ μάχην· καὶ ποῦ ὄχι;

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Μιχαηλοβίκος, πατὴρ τοῦ Μεγάλου Πέτρου, τὸσον ἠγάπα τὸν εὐγενῆ Ἀρτεμὶν Ματφρόφ, ὥστε, ἐναντίον τοῦ ἔθους τῆς Ῥωσικῆς αὐλῆς, ἣτις δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸν αὐτοκράτορα νὰ ἐπισκέπτεται ὑπήκοον, πολλάκις ὑπήγαγεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ μὲ φιλικὸν καὶ οἰκιακὸν τρόπον. Μίαν ἐσπέραν, ἀπροσδοκῆτως εἰσελθὼν, καὶ ἰδὼν τὴν τράπεζαν καθαριώτατα ἐστρωμένην διὰ τὸ δεῖπνον, εἶπεν εἰς τὸν Ματφρόφ, “Ἡ τράπεζα φαίνεται τὸσον εὐμορφα καὶ κομψά ἐστρωμένη, ὥστε μ' ἐρχεται ἰσχυρὰ ἐπιθυμία νὰ καθίσω εἰς αὐτὴν μαζῇ σας. Ναί, θέλω κάμειν τὴν ὀρεξίν μου, καὶ καθίσειν εἰς τὴν τράπεζαν πλησίον σου, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ὅπως ταύτη, νὰ μὴ ἐνοχλήσω κανένα, καὶ νὰ μὴ σηκωθῇ κανεὶς ἀπὸ τὴν τράπεζαν πρὶν δειπνήσῃ.” “Ὅ, τι ἀγαπᾷ καὶ προστάζει ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης πρέπει νὰ ἦναι εἰς τιμὴν τοῦ οἴκου μου,” ἀπήντησεν ὁ Ματφρόφ. Τὸ δεῖπνον παρετέθη, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἡ οἰκοδόσποινα εἰσέρχεται, μετὰ τοῦ μόνου υἱοῦ τῶν, καὶ σέβας, ὑπήκουσαν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἐκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν. Εἰς τὸ διάστημα τοῦ δεῖπνου, ὁ αὐτοκράτωρ συνεχῶς ἐκύνταζε τριγύρω ἐπὶ τῆς μικρᾶς συντροφίας, μάλιστα δὲ περιειργάζετο τὴν ἀπέναντι αὐτοῦ καθήμενην νεάνίδα, καθὼ μὴ ἐνθυμούμενος ὅτι ποτε πρότερον εἶχεν ἰδεῖν αὐτήν. “Ἐνόμιζον πάντοτε,” εἶπεν ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης, “ὅτι δὲν εἶχες ἄλλο τέκνον παρ' αὐτὸ τὸ ἀγόριον· ἀλλὰ τώρα πρώτην φοράν βλέπω, ὅτι ἔχεις καὶ θυγατέρα: πῶς ἔτυχε ποτὲ νὰ μὴ μὲ τὴν ἀναφέρει;”

“Ὁρθώτατα ἐνόμιζεν ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης,” ἀπεκρίθη ὁ Ματφρόφ. “δὲν ἔχω εἰμὴ ἓνα υἱόν. Ἡ δὲ ἀπέναντι νεάνις εἶναι ἡ θυγάτηρ τοῦ φίλου καὶ συγγενοῦς μου, τοῦ εὐγενοῦς Κυρίλλου Ναρσικίν, ὅστις κατοικεῖ εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐπὶ τοῦ ὑποστατικοῦ του· καὶ ἡ σύζυγός μου ἐπήρην αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον, ὥστε νὰ ἴδῃ τὴν πόλιν, καὶ, σὺν Θεῷ, νὰ καλοῦπανδρευθῇ.”

Ὁ αὐτοκράτωρ δὲν εἶπεν ἄλλο τίποτε εἰμὴ ὅτι εἶχε πράξει ἐργον ἀγαθόν καὶ θεάρεστον. Μετὰ τὸ δεῖπνον, ἀφοῦ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ματφρόφ ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὴν τράπεζαν, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν ἴδιον αὐτῶν θάλαμον, ἐπανῆλθεν ἡ αὐτοῦ μεγαλειότης εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς νεάνιδος Ναταλίας Κυριλλόβνης, καὶ εἶπεν, “Ἡ κόρη ἔχει κάλλη φαίνεται δὲ ὅτι ἔχει καὶ ἀγαθὴν καρδίαν, καὶ εἶναι ἤδη ἐπίγαμος. Προσπάθησε νὰ τῆς εὔρῃς ἓνα καλὸν ἄνδρα.” “Ὅ, ὅπως κρίνει ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ἔχει ἐξαίρετον νοῦν, μεγίστην σεμνότητα, καὶ ἀρίστην καρ-

διαν. Ἡ σύζυγός μου καὶ ὅλη ἡ οἰκογένεια τὴν ὑπεραγαπᾷσι, καὶ θεωροῦν αὐτὴν ὡς νὰ ἦτον ἴδια ἡμῶν φιλοτάτη κόρη. Ἄλλ' ὅσον διὰ μνηστῆρα, περὶ αὐτοῦ ἔχω μικρὰς ἐλπίδας κατὰ τὸ παρόν. Ἐχει μὲν πολλὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ προῖκα σχεδὸν οὐδόλως· καὶ ἂν εὐρισκον κατάλληλον ὑποκείμενον, μικρὰ πράγματα ἠμποροῦν νὰ προσφέρω ἐκ τοῦ ὑστερήματός μου.” Ὁ αὐτοκράτωρ εἶπε τότε, “Πρέπει νὰ εὔρῃς κανένα τὸσον πλοῦσιον, ὥστε νὰ μὴ θέλῃ χρήματα, ἀλλὰ νὰ στοχάζεται τὰς καλὰς αὐτῆς ιδιότητας ὡς τὴν μεγίστην καὶ καλλίστην προῖκα, καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ τὴν καταστήσῃ εὐδαίμονα.” “Αὐτὸ εἶθε νὰ ἐγίνετο!” εἶπεν ὁ Ματφρόφ. “ἀλλὰ ποῦ νὰ εὔρω τοιοῦτον ἔραστην, ὁ ὁποῖος νὰ ζητῇ νύμφην μὲ ἀρετὰς μᾶλλον παρὰ μὲ λαμπρὰν τύχην;” “Ναί,” εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ. “ἀκόμη εὐρίσκονται συνεχῶς οἱ τοιοῦτοι· μόνον νὰ φροντίσης, θέλω δὲ καὶ αὐτὸς ἐγὼ κυττάξω νὰ τῆς εὔρω κανένα. Δίκαιον εἶναι νὰ προσπαθῶμεν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας μιᾶς τὸσον ἐναρέτου νεάνιδος.” Ὁ Ματφρόφ εὐχαρίστησεν εἰς τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα διὰ τὴν εὐνοϊκὴν συγκατάβασιν, καὶ οὕτως ἔμεινεν ἡ ὑπόθεσις. Ὁ αὐτοκράτωρ τὸν εὐχέθη καλὴν νύκτα, καὶ ἀνεχώρησε. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐπανελθὼν, συνωμίλησεν ὡς δύο ὥρας μετὰ τοῦ Ματφρόφ περὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων, ἔπειτα δ' ἐσηκώθη, μὲ σκοπὸν κατὰ τὸ φαινόμενον ν' ἀποχαιρετήσῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλ' αἰφνης πάλιν ἐκάθισεν. “Εἶπέ με,” ῥώτησε τὸν Ματφρόφ, “δὲν ἐλησμόνησες τὴν πρὸ μικροῦ συνομιλίαν μας περὶ τῆς Ναταλίας Κυριλλόβνης; ἐφρόντισες νὰ τῆς εὔρῃς κατάλληλον ἄνδρα;”

“Ὅχι, μεγαλειότατε,” ἀπεκρίθη ὁ Ματφρόφ, “μοῦ μένει εἰς τὴν μνήμην, ἀλλὰ μὲ κακοφαίνεται ὅτι οὐδὲν κατώρθωσα. Κανένα δὲν εὕρηκα εἰσέτι, καὶ πολὺ φοβούμαι ὅτι θέλει ἀργήσῃ νὰ μὲ γένη κατάλληλος προσφορά· διότι ἐρχονται μὲν εὐγενεῖς νέοι πρὸς ἐπίσκεψίν μου, καὶ βλέπουσι τὰ θῆλγητρα τῆς κόρης, ἀλλ' οὐδὲς αὐτῶν ὑπεδήλωσέ τι περὶ γάμου.”

“Ἰσως,” εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ, “δὲν τοὺς χρειάζομεθα: διότι, ὡς σὲ ὑπεσχέθη, αὐτὸς ἐγὼ ἐζήτησα καὶ τῆς εὕρηκα γαμβρὸν, μὲ τὸν ὁποῖον ἐλπίζω ὅτι θέλει εὐχαριστηθῆναι καὶ εὐδαιμονήσῃν. Γνωρίζω τὸν ἄνδρα· εἶναι ἄξιον καὶ ἐντιμὸν ὑποκείμενον, ἔχει ἰκανότητα, καὶ ἀρκετὸν πλοῦτον, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεταιαι προῖκα. Ἀγαπᾷ δὲ αὐτὴν, καὶ θέλει τὴν νυμφευθῆναι καὶ τὴν κάμειν ἀξιωμακάριστον. Καὶ σὺ δὲ γνωρίζεις τὸ ὑποκείμενον, μολονότι πιθανὸν ὅτι ἀκόμη δὲν σ' ἐρανέρωσε τὸν σκοπὸν του. Στοχάζομαι δὲ καὶ ὅτι, ὅποταν σοῖ ζητήσῃ τὴν νύμφην, δὲν θέλεις ἀπογυρίσειν αὐτόν.” Ὁ Ματφρόφ διέκοψε τὸν αὐτοκράτορα, λέγων, “Ὡς προσέειπον εἰς τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα, πολὺ ἐπιθυμῶ τοιοῦτον τι· θέλει μὲ ἀπαλλάξῃν μιᾶς μεγάλης καὶ ἀδιακόπου φροντίδος. Ἀλλὰ νὰ λάβω τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσω τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα ποῖος εἶναι; Ἰσως καὶ ἐγὼ ἐξεύρω τι περὶ αὐτοῦ.”

“Σὲ εἶπα ὅτι γνωρίζω τὸν ἄνδρα,” ἀπεκρίθη ὁ αὐτοκράτωρ. “ὅτι εἶναι τίμιος καὶ ἄξιος, ἱκανὸς νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα τὴν σύζυγόν του· τοῦτο ἔμπορῶ νὰ σὲ βεβαιώσω. Ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο μὲ συγχωρεῖται νὰ εἶπω, πρὶν μάθω ἂν ἡ Ναταλία Κυριλλόβνη θέλῃ νὰ τὸν ἐπάρῃ.”

“Εἶναι δυνατόν νὰ μὴ θέλῃ,” ἀπάντησεν ὁ Ματφρόφ, “ἀφοῦ ἀκούσῃ ὅτι ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ἐπροξένησε τὸν νυμφίον; Ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ εἶπῃ ἂν θέλῃ αὐτὸν, πρέπει νὰ γνωρίξῃ ποῖος εἶναι· ἀλλέως δὲν γίνεται.” “Ἔστω λοιπὸν,” εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ. “ἐγὼ εἶμαι ὁ γαμβρὸς, ἂν ἡ Ναταλία ἔχῃ κλίσιν. Εἶπέ τοῦτο πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐρωτήσῃ τὴν ἂν μὲ ἐγκρίνῃ.”

Ἡ ἀπροσδόκητος αὐτῆς δηλοποιήσις τοῦ αὐτοκράτορος κατέπληξε τὸν Ματφρόφ, ὅστις, πεσὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, εἶπε, “Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα νὰ μεταβάλετε γνώμην, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μὴ μὲ προστάξετε νὰ γνωστοποιήσω αὐτὴν εἰς τὴν νεάνίδα. Ἐπιεικέστατε κυρίαρχε, καλῶς γνωρίζετε ὅτι ἔχω ἤδη πλείστους ἐχθροὺς εἰς τὴν αὐλήν, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς αὐτοκρατορίας, οἵτινες ζηλοτυποῦσι διὰ τὴν εὐνοϊαν καὶ πεποίθησιν, τῆς ὁποίας μὲ ἀξιώνει ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης. Πόσον θέλουν καταβοήσῃν ἐναντίον μου, ὅποταν μάθωσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἐπροτίμησεν εἰς γάμον τὴν πτωχὴν κόρην τῆς οἰκογενείας μου παρ' οἰανδήποτε τῶν μεγάλων δεσποινῶν τῆς αὐλῆς! Ἀναμφιβόλως τὸ κατ' ἐμοῦ μῆκος καὶ ἡ κακία τῶν θέλων ἐξαπλώσθη εἰς ὅλον τὸ κράτος· καὶ πᾶς ἓνας θέλει στοχάζεσθαι ὅτι κατεχράσθη τὴν εὐνοϊαν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, καὶ ἀναξίως ἐμηχανεύθη εἰς κατόρθωσιν τοῦ συνοικεσίου τούτου, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ λάβω εἰς πλειοτέραν ὑπόληψιν παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλειότητι, καὶ νὰ ὑψώσω τὴν οἰκογένειάν μου διὰ συνδέσμου μετὰ τῆς ὑμετέρας.”

“Αὐτὰ ὅλα οὐδὲν σημαίνουν,” ἀπάντησεν ὁ αὐτοκράτωρ. “ἡ ὑπόθεσις εἶναι ἰδική μου, καὶ σὺ δὲν ἔχεις νὰ κάμῃς. Ἀπεφάσισα, καὶ θέλω ἐπιμείνειν.”

“Ἔστω, ἂς γένη κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος,” εἶπεν ὁ Ματφρόφ. “καὶ δῶῃ Κύριος ὑμῖν εὐδαίμονα μακροζωίαν! Ἐπειδὴ οὕτω μέλλει γενέσθαι, ἂς ζητήσω μίαν μόνον χάριν ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς Ναταλίας Κυριλλόβνης, τουτέστι, νὰ πράξῃ ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην κατὰ τὸ ἔθος τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον κρότον νὰ προσκαλέσετε ἐπιγάμους τινὰς κόρας ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τὴν Ναταλίαν Κυριλλόβνην, νὰ ἐμφανισθῶσιν ὁμοῦ εἰς τὴν αὐλήν, διὰ νὰ ἐκλέξετε μίαν ἐξ αὐτῶν ὡς νύμφην· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ, κανεὶς, πλὴν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος καὶ ἐμοῦ, οὐδ' αὐτὴ ἡ Ναταλία Κυριλλόβνη, νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἐλαχίστην εἰδησιν περὶ τοῦ σκοποῦμένου.”

Τὸ σχέδιον τοῦτο ὑπερῆρσεν εἰς τὸν μονάρχην, ὅστις ἐπομένως διέταξε τὸν Ματφρόφ νὰ ἐτοιμασθῇ, χωρὶς

τὸ οὐδὲν νὰ φανερώσῃ εἰς κανένα. Μετ' ὀλίγας δ' ἐβδομάδας, ἐδηλοποίησε τὸν περὶ δευτέρου γάμου σκοπὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς καὶ πολιτικούς ἀρχοντας, καὶ περιπλέον εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὅτι κατὰ τὴν δεῖνα ἡμέραν ὅλαι αἱ ἐπίγαμοι κόραι τῶν κυριωτέρων εὐγενῶν ἐμελλον νὰ προσκληθῶσιν εἰς τὴν αὐλήν, ὥστε θεωρήσας νὰ ἐκλέξῃ μίαν ὡς νύμφην ἢ αὐτοῦ μεγαλειότης.

Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο ἡμέραν τινὰ τοῦ Σεπτεμβρίου 1670, εἰς τὸ ἐν Μόσχα παλάτιον τὸ λεγόμενον Κρεμλίνον, ὁπότε ἐξήκοντα εὐγενεῖς κυραὶ ἐπαρουσιάσθησαν μετὰ πλεόν ὑπερήφανα ἐνδύματα, καὶ μεταξύ αὐτῶν ἡ Ναταλία Κυριλλόβνα Ναρισκίνα, μετὰ κομψὸν καὶ σεμνὸν ἱματισμόν. Ἀπάσας μὲν ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα, καὶ πολυτελῶς περιποιήθη ὁ αὐτοκράτωρ ἄλλα νύμφην αὐτοῦ ἀνηγόρευσε τὴν Ναταλίαν.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΑΙ.

Ἐν κατοῖσι δὲ
 Οὐ βράδιον βροτοῖσιν εὐφημεῖν στόμα.
 [Εὐριπίδης.]

ΚΑΙ εἶπον ὁ τῆς φύσεως μὴ μετεβλήθη νόμος
 Εἰς τὸ τρισάθλιον ἐμε καὶ δυστυχῆς τῆς πλάσμα;
 Ὅποιον ἀπὸ τὴν χαρὰν μ' ἀποχωρίζει χόσμα;
 Τῆς λύπης δ' τρισέρημος μὲ μένει μόνον δρόμος;

Ἡ φύσις ὅλη σκυθρωπῆ παρίσταται ἐμπρός μου
 Ὡς κάοπτρον μ' ἀνανακλᾷ τὴν δυστυχίαν μόνον
 Καὶ μόνον μόνον αἰσθημα αἰσθάνομαι τὸν πόνον,
 Ἄφ' ἔτου τιμαλφῆς μοι ὅν ἐχάθη ἐκ τοῦ κόσμου.

Τῆς λύπης αἱ ὠχραὶ σκιαὶ μ' ἐθάμβωσαν τὸ πνεῦμα
 Ὁ βίος μου ὡς χεῖμαρρος κατὰ φαραγγὼν βέει,
 Κ' ἐκάστ' ἡμέρα σκοτεινὴ διὰ ἐμε ἐκπνέει,
 Τὸ πᾶν ἀποστεροῦσά με ὡς καταβράχτου ῥεῦμα.

Καὶ ἦδη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἐρήμου παραλίας,
 Τὸν τάφον τοῦ γεννητόρος ἐνατενίζων σύννους,
 Καὶ βλέπων μ' ὄμμα ἐνδακρυ τοὺς θόλους τοὺς χρυσίνοους,
 Ζητῶ ματαίως τηλαυγῆ ἀκτῖνα εὐτυχίας!

Καὶ θεωρῶν τοῦ ῥυακος τὸ κρυσταλλῶδες νάμα,
 Τὸ ῥέον ὀφιοειδῶς καὶ χροῖμα μεταβάλλον,
 Ὡς ὑπὸ πρίσμα μαγικὸν τὸν βίον βλέπω μᾶλλον,
 Καὶ τὸ κωμικοτραγικὸν αὐτοῦ καὶ μέγα δράμα.

Καὶ βλέπων γηραιᾶς δρυὸς σκελετωμένας κλώνας,
 Τὴν θύελλαν σαρόνουσαν τὰ φύλλα τῆς κοιλάδος,
 Τὸν στάχυν θρυμματίζουσαν τῆς λεῖας πεδιάδος,
 Τῆς φύσεως ὀδύρομαι τοὺς πόνους καταμόνας.

Πρὸς τὴν στενάζουσαν ἀκτὴν ἐστράφη τῆς θαλάσσης,
 Καὶ εἶδον βράχους φαλακροὺς καὶ πλοῖον μακρὰν εἶδον
 Τὴν πύραν τοῦ τὰ κύματα ἀφρίζοντα ἐπήδων,
 Νὰ τὸ καταβροχθίσωσιν εἰς τὰς ὑγρὰς ἐκτάσεις.

Πλὴν πῶ τὸ σαλευόμενον ἐπὶ τοῦ πόντου πλοῖον;
 Ἀθρόον τὸ ἀνέτρεψε καταπεσὼν βορέας
 Τοῦ ναύτου διεσκέδασε πνοὰς τὰς τελευταίας,
 Καὶ τὸνὸμά του ἔσθεσαν ἀπὸ τὸ ζῶν βιβλίον.

Ὅτε, ὡς δίσκος πύρινος, τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας
 Ἀπεχαιρέτα μὲ ὠχρὰς τὴν ἔρημον ἀκτῖνας,—
 Ὡς γεωργὸς τὸν κάματον μεγάλον ὑπομείνας
 Μὲ βῆμ' ἀργὸν καὶ κατηφῆς προβαίνει τὸ ἐσπέρας,—

Εἰς σκέψεις ἐβουίξετο τὸ πνεῦμά μου πενθίμοις,
 Ὄρηνοῦντος εἰς τὸ τοῦ πατρὸς μεμνημένον μνημαῖ
 Τὸ κλαῖον μὲ ἐξύπνησε τῆς παραλίας κύμα,
 Κ' ἐστράφη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τὰς κυανὰς ἐρήμους,

Καὶ ἡ Ἐλπίς εἰς πτέρυγας καθήρχετο ζεφύρου
 Βαστάζουσα ἀνόσπεπτον χρυσήλατον φιάλην,
 Καὶ πρὸς ἐμὲ ἀνοίγουσα φιλόστοργον ἀγκάλην,
 Εἰς τὴν ψυχὴν μου ἔχυσε νασμὸν ἀγίου μύρου.

Τότε ἠκούσθη σήμαντρον μονήρους ἐκκλησίας
 Ἐγγύθεν μου ἐπέρασε, μὲ ῥάσον καλυμμένος,
 Πρεσβύτης ἀναχωρητῆς προσβλέψας με ἀσμένως,
 Τὴν σύγχυσιν ἐνόησε τῆς μαύρης μου καρδίας.

Μ' ἐλάλησεν, ὦ τέκνον μου, τῶν ψυχικῶν μας πόνων
 Μειλήχιος θεραπευτῆς ἢ πρὸς τὸν Πλάστην πίστις;
 Μ' ἐνδόμυχον πεποιθήσιν ἠδύοκῆσεν ὁ Κτίστης
 Εἰς ταύτην νὰ προσφεύγωμεν μὲ ἰκεσίας τόνον.

ὦ τέκνον, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀπόθης τὰς ἐλπίδας!
 Πιστὸς εἰς τὴν ἀγνότητα αὐτῆς ἂν ἀτενίσῃς,
 Γαλήνην εἰς τὰ στήθη σου γλυκεῖαν θεὰ χύσης,
 Τῆς πενθηρᾶς καρδίας σου ἐκπλύνω τὰς κηλίδας.

Ἄγνην, ὡς τὴν περιστερὰν, ψυχὴν ποθεῖ ὁ Πλάστης
 Στυλπνὴν ὡς τ' ἄστρον τῆς αὐγῆς· ἀθῶαν ὡς τὸ δύνον
 Καὶ τρέμον φῶς τῆς ἀργυρᾶς παρθένου τῶν μνημείων,
 Ἀπλόουσαν τὰς ἐλαφρὰς καὶ λείας πτέρυγας τῆς.

Ἄναρχου τέκνα εἴμεθα πατρὸς καὶ ἀθανάτου,
 Καὶ πρέπει νὰ διατάζωμεν διὰ τὴν εὐτυχίαν,
 Ἐνῶ ἀνίπτατ' ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν ἀθανασίαν,
 Τὴν γέφυραν τὴν μυστικὴν περῶσα τοῦ θανάτου;
 Χ. Ἀναστασιάδης.

ΥΦΟΣ—ΠΕΡΙ ΣΑΦΗΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

Ἡ ΛΕΞΙΣ ὕφος, ὡς καὶ ἄλλαι πολλαὶ, ἔχει ἔννοιαν ἀπροσδιόριστον, καὶ ἐὰν θελήσωμεν νὰ δώσωμεν ὀρισμὸν τινὰ αὐτῆς, καλῆτερον ἴσως δὲν εὐρίσκομεν παρὰ τοῦτον, ὅτι εἶναι ὁ ἰδιαιτέρος τρόπος, καθ' ὃν ἕκαστος παριστάνει διὰ τῆς γλώσσης τὰς ἰδέας αὐτοῦ. Γλῶσσα δὲ ἡ λέξις, καὶ ὕφος, διαφέρουσιν ἀλλήλων· διότι αἱ μὲν λέξεις τοῦ συγγραφέως δύνανται νὰ ᾖναι κατάλληλοι καὶ ὀρθαί, τὸ ὕφος ὁμοῦς αὐτοῦ νὰ ἔχῃ μεγάλας ἐλλείψεις, νὰ ᾖναι ξηρὸν, ἢ τραχὺ, ἢ χαῦνον, ἢ ἐπιτε-

τηδευόμενον· ἔχει δὲ πάντοτε σχέσιν τινὰ μετὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ συγγραφεὺς σκέπτεται, καὶ εἶναι εἰκῶν τῶν ἰδεῶν, καὶ τῆς μορφῆς καθ' ἣν μορφοῦνται ἐν αὐτῷ. Ἐντεῦθεν, ὅταν ἐξετάζωμεν τὴν λεκτικὴν σύνθεσιν τινος, εἶναι πολλὰκις δυσκολώτατον νὰ χωρίσωμεν τὸ ὕφος ἀπὸ τῆς διανοίας τοῦ συγγραφέως, καὶ δὲν ἤδελεν εἶσθαι παράδοξον τὰ δύο ταῦτα νὰ συνδέωνται οὕτως, ὥστε τὸ ὕφος νὰ μὴν ᾖναι ἄλλο, παρὰ τὸ εἶδος, ἢ ὁ τρόπος αὐτοῦ τοῦ διανοεῖσθαι. Ὅθεν διάφοροι λαοὶ τῆς γῆς παρετηρήθησαν, ὅτι μετεχειρίζοντο ἰδιαιτέρον ὕφος λόγου, σύμφωνα μετὰ τὴν διάφορον αὐτῶν κράσιν καὶ πνεῦμα. Οἱ μὲν Ἀσιανοὶ, ὄντες μαλθακοὶ καὶ ἀνειμένοι τὰ ἤθη, ἠγάπων καὶ ὕφος ἀνθηρὸν καὶ διαλελυμένον, καὶ ἐνεψύχουν αὐτὸ μετὰ πλεόν τολμηρὰ καὶ ὑπερβολικὰ σχήματα· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, λαὸς ἀνδρείος, πεπαιδευμένος, καὶ δέξυτος, μετεχειρίζοντο ὕφος ἀκριβές, καθαρὸν, καὶ κομψόν. Τοιαῦτα διαφορὰ ὕφους παρατηροῦνται γενικῶς καὶ εἰς τὰ σημερινὰ ἔθνη· καὶ ἕταν διακρίνωσι τοὺς γενικοὺς χαρακτήρας τοῦ ὕφους, συνειθίζουσι νὰ λέγωσι τὸν μὲν νευρώδη, τὸν δὲ χαῦνον, τὸν δὲ ξηρὸν, τὰ ὁποῖα φανερὰ χαρακτηρίζουσι τοὺς τρόπους τοῦ διανοεῖσθαι, καθὼς καὶ τοῦ ἐκφράζεσθαι· τόσον εἶναι δύσκολον νὰ χωρισθῶσι τὰ δύο ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων. Περὶ μὲν τῶν γενικῶν χαρακτήρων τοῦ ὕφους θέλωμεν ὀμιλήσειν ἕστερον· ἡδὴ δὲ εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀρχίσωμεν ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν ἀπλοστέρων ἀρετῶν ἢ ποιότητων αὐτοῦ, ἐξ ὧν συνίστανται κατὰ μέγα μέρος αἱ μᾶλλον σύνθετοι.

Ἄλοι αἱ ἀρεταὶ τοῦ καλοῦ ὕφους δύνανται ὑπὸ τὰ δύο ταῦτα νὰ τάττωνται, τὴν σαφήνειαν καὶ τὸν κόσμον· διότι τὸ ἀπαιτούμενον παρὰ τῆς γλώσσης εἶναι νὰ μεταδίδωμεν εἰς τοὺς ἄλλους τὰς ἰδέας ἡμῶν σαφεῖς, καὶ ἐνταυτῷ οὕτω κεκοσμημένας, ὥστε ἀρέσκουσαι καὶ θέλγουσαι αὐτοὺς, ν' ἀποτελᾶσι μᾶλλον δραστήριον τὴν σκοπομένην ἐντύπωσιν. Ὅταν φυλάττωμεν τὰ δύο ταῦτα εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου, ἐκπληροῦμεν τὸν σκοπὸν, δι' ὃν γράφομεν καὶ λαλοῦμεν.

Ἡ σαφήνεια εἶναι ὀμολογουμένως ἡ οὐσιώδης ἀρετὴ τοῦ ὕφους εἰς πᾶν εἶδος τοῦ γράφειν· χωρὶς αὐτῆς τὰ πλεόν πολυτελεῖα κοσμήματα τοῦ ὕφους λάμπουσι μόνον ὡς ἐν σκότει, καὶ θαμβοῦσι τὸν ἀκροατὴν ἀντὶ νὰ ἀρέσκωσι.

Τοῦτο λοιπὸν ἔστω τὸ πρώτιστον ἔργον ἡμῶν, νὰ ἐκφράζωμεν τὰς ἐννοίας οὕτω καθαράς καὶ πλήρεις, ὥστε νὰ καταλαμβάνωνται χωρὶς τινος δυσκολίας· ὁ λόγος πρέπει νὰ ᾖναι καταληπτὸς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀμελῶς ἀκροαζομένους, ὥστε νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος, ὡς τὸ φῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἂν δὲν ἐνατενίζωσιν εἰς αὐτό. Ὅθεν πρέπει νὰ ἐπιμελώμεθα, ὥστε ὄχι μόνον νὰ ἐννοῇ ἡμᾶς ὁ ἀκούων, ἀλλὰ νὰ ᾖναι καὶ ἀδύνατον εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἐννοῇ. Ἐὰν ἀναγκασώμεθα ν' ἀκολουθῶμεν τὸν συγγραφέα μὲ κόπον μέγαν, ν' ἀφίνωμεν, καὶ πάλιν νὰ ἐπαναλάβωμεν τοὺς λόγους αὐτοῦ διὰ νὰ ἐννοήσωμεν, ταχέως

θέλωμεν προσοχθῆσειν. Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀγαπᾶσι τοσοῦτον κόπον· θέλωσιν ἴσως θαυμάσειν τὸ βάθος τοῦ συγγραφέως, ἀφοῦ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὸν νοῦν αὐτοῦ, σπανίως ὁμοῦς θέλωσιν ἔχειν τὴν κλίσιν νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐτὸν ἐκ δευτέρου.

Ἡ σαφήνεια δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἀπλῶς ἀποφατικὴ τις ἀρετὴ, ἢ ἐλαττώματος ἀπουσία, ἀλλ' ἔχει καὶ τινὰ ὑψηλοτέραν ἀξίαν, οὕσα βαθμὸς τις πραγματικοῦ κάλλους· διότι ἀρεσκόμεθα φυσικά, καὶ θεωροῦμεν ὡς ἀξίον ἐπαίνου τὸν συγγραφέα, ὅστις ἀπαλλάττει ἡμᾶς παντὸς κόπου εἰς τὸ ἐννοεῖν αὐτόν· ὅστις φέρει ἡμᾶς διὰ πάσης τῆς ὑποθέσεως ἀνευ τινὸς περιπλοκῆς ἢ συγχύσεως· καὶ ὅστις τὸ ὕφος ῥέει πάντοτε ὡς ῥεῦμα διαυγές, ἔνθα ἡ ὄρασις ἡμῶν εἰσχωρεῖ μέχρι τοῦ πυθμένου. Ἡ σπουδὴ τῆς σαφηνείας ἀπαιτεῖ προσοχὴν πρῶτον εἰς τὰς λέξεις καὶ φράσεις, καὶ δευτέρον εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν περιόδων. Ἐνταῦθα θέλωμεν ὀμιλήσειν περὶ τοῦ πρώτου.

Εἰς τὰς λέξεις λοιπὸν καὶ φράσεις ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν σαφήνειαν τὰ τρία ταῦτα, καθαρότης, καταλληλία, καὶ ἀκριβεία.

Καθαρότης καὶ καταλληλία λαμβάνονται συγχάκις ἀδιαφόρως· καὶ τῶντι ἐχουσι μεγάλην συγγένειαν· ὑπάρχει τις ὁμοῦς διαφορὰ. Καθαρότης μὲν εἶναι νὰ μεταχειρίζομεθα λέξεις καὶ φράσεις ἰδιαζούσας εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν λαλοῦμεν, ἀλλ' οὐχὶ ξένας ἢ ἀπηρχαιωμένας, ἢ νέας ἀνευ ἀνάγκης, ἢ τῶν ὁποίων ἡ χρῆσις δὲν ἔχει τὸ προσηκόν κύρος· καταλληλία δὲ, τὸ νὰ ἐκλέγωμεν τοιαύτας λέξεις, ὁποίας ἢ καλῆτερα καὶ σταθερωτέρα χρῆσις καθιέρωσεν εἰς τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας θέλωμεν νὰ παραστήσωμεν δι' αὐτῶν, καὶ συμφώνως μετὰ τὴν χρῆσιν ταύτην νὰ ἐφαρμοζώμεν αὐτὰς ὀρθῶς καὶ εὐστόχως, φεύγοντες τοὺς χυδαῖσμούς, καὶ τὰς ταπεινὰς λέξεις καὶ φράσεις, αἵτινες δὲν ἤθελον παριστάνειν οὕτω καλῶς τὰς μεταδιδόμενας ἡμῶν ἰδέας. Ἐνδέχεται νὰ ᾖναι τὸ ὕφος τοῦ συγγραφέως καθαρὸν, τούτεστιν, Ἑλληνικὸν καθ' αὐτό, καὶ ἐλεύθερον παντὸς εἶδους γραμματικῶν σφαλμάτων, καὶ ὁμοῦς νὰ πάσχη ἔλλειψιν καταλληλίας, διὰ τὴν κακὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων, ἐπειδὴ δὲν ἀρμόζουσιν εἰς τὸ προκειμένον, οὐδὲ παριστάνουσι πλήρη τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ. Ἐλαβε μὲν πάσας τὰς λέξεις καὶ φράσεις αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλ' ἢ ἐκλογὴ δὲν ἐγένετο εὐστόχως. Τὸ ὕφος λοιπὸν δύναται νὰ ᾖναι καθαρὸν χωρὶς νὰ ᾖναι καὶ κατάλληλον· ὅπου δὲ καὶ τὰ δύο, καθαρότης καὶ καταλληλία συνέλθωσιν, ὄχι μόνον σαφῆς καθίστασι τὸ ὕφος, ἀλλὰ καὶ εὐάρεστον. Ἄλλον δὲ ὀδηγὸν πρὸς τὴν καθαρότητα καὶ καταλληλίαν δὲν ἔχομεν, παρὰ τοὺς καλῶς γράφοντας καὶ λαλοῦντας τὴν γλῶσσαν.

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ἀπηρχαιωμένοι ἢ νέαὶ λέξεις ἀντιβαίνουν εἰς τὴν καθαρότητα τοῦ ὕφους· εὐκόλως ὁμοῦς ἐννοεῖται, ὅτι πρέπει νὰ γίνωνται τούτου ἐξαιρέσεις τινές· διότι ἢ χρῆσις αὐτῶν ἐνίοτε δὲν φαίνεται ἄχαρις. Ἡ ποίησις ἔχει μὲν ἐλευθερίαν μεγαλητέραν

παρά τὸν πεζὸν λόγον εἰς τὸ ὀνοματοποιεῖν, ἢ τοῦλάχιστον εἰς τὸ συνθέτειν νέας λέξεις· πλὴν οὐδ' εἰς αὐτὴν δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἀφειδῶς ἡ χρῆσις τῆς ἐλευθερίας ταύτης· εἰς τὸν πεζὸν ὅμως λόγον τοιαῦται καινοτομίαι ἤθελον εἶσθαι τολμηρότεραι, καὶ τὸ ἀποτελεσμα αὐτῶν χειρότερον· διότι ἐκ τούτων κινδυνεύει τὸ ὕφος νὰ φανῇ ἐπιτετηθευμένον καὶ ὑπερῆφανον. Ὅθεν μόλις συγχωρεῖται νὰ τολμῶνται ὑπὸ συγγραφέων, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ φήμη ἔδωκε δικτατορικὴν τινα δύναμιν ἐπὶ τῆς γλώσσης. Πρέπει πάντοτε νὰ φεύγωμεν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀλλοτριῶν καὶ ἐπιστημονικῶν λέξεων, ἐὰν ἀνάγκη τις δὲν ἀπαιτῇ αὐτάς.

Ἄς θεωρήσωμεν ἤδη τὴν ἀκριβείαν τοῦ ὕφους, ἥτις, ἐπειδὴ εἶναι τὸ ἀξιολογώτερον μέρος τῆς σαφηνείας, ἀπαιτεῖ δικαίως καὶ ἐρμηνείαν πληρεστέραν, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον ἡ ἔννοια αὐτῆς δὲν εἶναι ἴσως εὐκρινῆς εἰς πάντας.

Ἡ κατ' αὐτὸ λοιπὸν ἔννοια τῆς ἀκριβείας εἶναι νὰ ἀποτέμνωμεν πᾶν τὸ περιττὸν, ὥστε ὁ λόγος νὰ μὴν ἔχη οὐδὲν οὔτε πλεῖστον, οὔτε ὀλιγώτερον τοῦ ἀναγκαίου εἰς παράστασιν τῆς ἰδέας ἡμῶν. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι πολλάκις εἶναι δύσκολον νὰ χωρίσωμεν τὰς ἀρετὰς τοῦ ὕφους ἀπὸ τῶν τῆς διανοίας· καὶ τοῦτο συμβαίνει ἐνταῦθα· διότι, διὰ νὰ γράψῃ τις μετὰ ἀκριβείας, τὸ ὅποιον εἶναι ἀρετὴ κατ' αὐτὸ τοῦ ὕφους, πρέπει νὰ ἔχη καὶ εἰς τὸν τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι μεγάλην ἀκριβείαν.

Αἱ λέξεις λοιπὸν τριχῶς ἐνδέχεται νὰ ἀμαρτάνωσιν· ἢ δὲν ἐκφράζουσι τὴν ἰδέαν τοῦ συγγραφέως, ἢ ἐκφράζουσι μὲν αὐτήν, ἀλλ' οὐχὶ πλήρη καὶ τελείαν, ἢ, τελευταῖον, ἔχουσι καὶ τι πλεονάζον. Εἰς πάντα ταῦτα τὰ ἀμαρτήματα ἀντίκειται ἡ ἀκριβεία, μάλιστα δὲ εἰς τὸ τελευταῖον. Ἐὰν ὁ συγγραφεὺς φυλάττῃ καταλληλίαν, ἐννοεῖται ὅτι εἶναι ἐλεύθερος τῶν δύο πρώτων ἀμαρτημάτων· ὅτι αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται, ἐκφράζουσι πλήρη τὴν ἰδέαν αὐτοῦ· ἀλλὰ τὸ ἀκριβὲς εἶναι νὰ ἐκφράξωσι ταύτην μόνην, καὶ οὐδὲν τι πλεόν. Εἰς τὰς λέξεις τοῦ συγγραφέως μετὰ ἀκριβείας δὲν παρεισάγεται οὐδεμίαν ξένην ἰδέαν, οὐδεμίαν περιττὴν καὶ παράκαιρον, ἥτις, ἀναμιγνυμένη μετὰ κατ' αὐτὸ προκειμένον, συγχέει καὶ ἐπισκοτίζει τὴν κατάληψιν αὐτοῦ. Διὸ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη αὐτὸς καθαρωτάτην γνώσιν τοῦ πράγματος, τὸ ὅποιον θέλει νὰ παραστήσῃ εἰς ἡμᾶς· νὰ κρατῇ αὐτὸ σταθερῶς πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ ποτὲ νὰ μὴ παρεκτρέπεται. Ὅλιγοὶ ὅμως συγγραφεῖς φθάνουσιν εἰς ταύτην τὴν τελειότητα.

Ἡ χρεία τῆς ἀκριβείας συμπεραίνεται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τὸ ὅποιον δὲν δύναται νὰ βλέπῃ διὰ μιᾶς πολλὰ πράγματα καθαρῶς καὶ διακεκριμένως. Ἐὰν βιασθῇ νὰ δώσῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς δύο ἢ τρία ἐνταῦθα, ἔχοντα μάλιστα ὁμοιότητά τινα πρὸς ἀλλήλα, ἢ συνάφειαν, ἐμπεριπλέκεται καὶ συγχέεται, μὴ δυνάμενον εὐθὺς νὰ διακρίνη ἐναργῶς κατὰ τί ὁμοιάζουσι, καὶ κατὰ τί διαφέρουσιν.

Ἐὰν, φέρ' εἰπεῖν, παρουσιάσωσιν εἰς ἐμὲ ἵππον ἐπισαγμένον, τοῦ ὁποίου εἶναι χρεία νὰ συλλάβω διακεκριμένην ἰδέαν, θέλω ζητήσῃ νὰ ἐκβάλωσι τὸ ἐπίσαγμα, καὶ νὰ στήσωσιν αὐτὸν μόνον ἐνώπιόν μου, διὰ νὰ μὴ περισπασθῇ ἡ προσοχή μου ὑπὸ οὐδενὸς ἄλλου ἀντικειμένου. Οὕτω καὶ περὶ τῶν λέξεων· ἐὰν, θέλων νὰ φανερώσῃς εἰς ἐμὲ τὴν ἔννοιάν σου, λέγῃς πλεῖστον τοῦ θέοντος, καὶ προσθέτῃς ξένας περιστάσεις, καὶ ποικίλων ἀνευ ἀνάγκης τὸν λόγον, μετὰ ἀποπλανᾶς τοῦ προκειμένου, καὶ μετὰ κάμνης ποτὲ μὲν νὰ βλέπω αὐτὸ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος, ποτὲ δὲ ἄλλο τι συνδεδεμένον μετ' ἐκεῖνο, μετὰ βιάσεις οὕτω νὰ βλέπω ὁμοῦ διάφορα ἀντικείμενα, καὶ νὰ χάνω τὸ κύριον· ἐπιφορτίζεις μετὰ τὰ ἐπιβλήματα καὶ χρώματα τὸ παριστανόμενον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐκθέτεις ἐνώπιόν μου τσαῦτα ἄλλα πράγματα κατὰ τι μὲν ὅμοια, κατὰ τι δὲ διαφέροντα, ὥστε συγχέομαι καὶ δὲν βλέπω οὐδὲν ἐκ τούτων μετ' εὐκρινείας.

Ἐκ τῆς περιττῆς χρήσεως τῶν λέξεων γεννᾶται τὸ ἀνεπιμένον ὕφος, ἀντίθετον τοῦ ἀκριβοῦς. Οἱ ἀδύνατοι συγγραφεῖς μεταχειρίζονται πληθὺν λέξεων, διὰ νὰ φανώσιν, ὡς νομίζουσι, σαφέστεροι· πλὴν οὕτω δὲν κάμνουσιν ἄλλο, παρὰ νὰ συγχέωσι τοὺς ἀναγινώσκοντες. Συναισθάνονται, ὅτι στεροῦνται ἀκριβοῦς ἐκφράσεως, διὰ νὰ εἰσαῶσιν τὴν ἔννοιαν αὐτῶν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγινώσκοντος· καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ τῶνόντι δὲν συνέλαβον ταύτην ἀκριβέστατα, μεταχειρίζονται, ὅπως δύνανται, λέξεις διαφόρους, διὰ νὰ ἀναπληρώσωσι, καθὼς στοχάζονται, τὴν ἔλλειψιν, καὶ νὰ σὲ φέρωσιν μικρὸν τι πλησιέστερα εἰς τὴν ἰδέαν αὐτῶν. Πάντοτε περιστρέφονται, ποτὲ ὅμως δὲν ἐπιτυγχάνουσι. Παριστάνουσιν εἰκόνα διπλῆν· τοιαύτη ὅμως εἰκὼν δὲν δύναται νὰ ἦναι εὐκρινῆς. Ὅταν, φέρ' εἰπεῖν, ὁ συγγραφεὺς ὁμιλῇ περὶ τῆς ἐν τῷ μάχασθαι ἀνδρίας τοῦ ἥρωος αὐτοῦ, ἢ παράστασις εἶναι ἀκριβῆς, καὶ λαμβάνω πλήρη ἔννοιαν τῶν λεγομένων· ἀλλ' ἐὰν, ἀγαπῶν νὰ πολυπλασιάσῃ τὰς λέξεις, συνάψῃ εἰς τὴν αὐτὴν περίστασιν τὴν ἀνδρίαν μετὰ τὴν καρτερίαν, ὁ νοῦς μου τότε ἀρχίζει νὰ ἀστατῇ. Θέλω νὰ παραστήσῃ εἰς ἐμὲ ἐντονώτερα τὴν αὐτὴν ἀρετὴν, λέγει δύο πράγματα ἀντ' ἐνός, ἀνδρίαν, ἥτις ἀντέχει εἰς τοὺς κινδύνους, καὶ καρτερίαν, ἥτις ὑπομένει τοὺς κόπους· ἡ περίστασις τῆς ἐνεργείας ἐκατέρας τούτων εἶναι διάφορος. Παριστανόμενον δὲ ἀμφοτέρων ὁμοῦ, ἐνῶ ἦτο χρεία μιᾶς μόνης, συγχέεται ὁ νοῦς, καὶ δὲν συλλαμβάνει ἀκριβῆ ἔννοιαν τοῦ προκειμένου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν φαίνεται, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐνδέχεται κατὰ μὲν τὰ ἄλλα νὰ ἦναι σαφῆς, ἐλλιπῆς δὲ κατὰ τὴν ἀκριβείαν. Ἐὰν μεταχειρίζεται καταλλήλους λέξεις καὶ τάξιν, ἐὰν παριστάνῃ οὕτω καθαρῶς τὰς ἰδέας αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς συλλαμβάνει αὐτάς, μέχρι τούτου εἶναι σαφῆς. Ἐὰν ὅμως αἱ ἰδέαι δὲν ἦναι πολλὰ καθαρά εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκεχυμένα καὶ γενικαῖα, τότε δὲν δύναται νὰ ἐκφράξῃ αὐτάς μετ' ἀκρι-

βείας. Πρέπει ὅμως νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ πράγματα, τὰ ὁποία δὲν ἀπαιτοῦσιν ἐξίσου τὴν ἀκριβείαν, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν γενικὴν τινα ἔννοιαν αὐτῶν. Ἡ ὑπόθεσις πρὸς τούτοις ἐνδέχεται νὰ ἦναι γνωστὴ καὶ συνήθης, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύωμεν νὰ ἐνοήσωμεν ἡμαρτημένως τὸν συγγραφέα, ἂν καὶ πᾶσα λέξις αὐτοῦ δὲν ἔχη τοσαύτην ἀκριβείαν.—ΒΛΑΙΡΟΣ.

ΝΙΦΕΤΟΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΔΕΩΝ.

ΕΠΙ τῶν Ἄνδεων ὑπάρχουσι κατεσκευασμένοι πολλοὶ πλίνθιναι καλύβαι, ὡς καταφύγια τῶν ὀδοιπόρων ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ γινομένου τρομεροῦς νιφετοῦς.

Αἱ μετὰ χιόνος ἀνεμοζάλαι αὗται.—λέγει Ἄγγελος περιηγητῆς.—εἶναι τόσον σφοδραὶ, ὥστε οὐδὲν ἐμφύχον ἀπ' αὐτὰς διασώζεται· χωρὶς τινος προηγουμένης εἰδήσεως, πάντῃ αἰφνιδίως, βλέπεται ἡ χιὼν κατερχομένη ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων ἐν θυέλλῃ ἀνέμου ἑκατοντάδες ἀνθρώπων ἀπωλέσθησαν εἰς τὰς θυέλλας ταύτας· διάφοροι εἶχον λιμοκτονηθῆναι εἰς τὴν καλύβην, ἐν ἣ ἐστάθημεν πρὸς ἀνάπαυσιν· καὶ πρὸ δύο μόνον ἐτῶν, ὁ χειμὼν αἰφνης ἐμβάς, καὶ οἱ νιφετοὶ ἀρχίσαντες, κατεδίωξαν εἰς τὴν καλύβην ταύτην δέκα ἀθλίους ὀδοιπόρους. Ἀφοῦ δὲ κατέπαυσεν ἡ σφοδρότης τῶν πρώτων νιφετῶν, ἔλθων ὁ ταχυδρόμος, εὐρήκεν ἐξ ἀπὸ τοὺς δέκα κειμένους νεκροὺς εἰς τὴν καλύβην, καὶ τοὺς λοιποὺς τέσσαρας μόλις πνέοντας. Εἶχον καταθάγειν τὰς ἡμιόνας καὶ τὸν κύνα των· ἦσαν δὲ τῶρα ἐμπροσθεν ἡμῶν τὰ ὄστα τῶν ζῶων τούτων.

Αἱ καλύβαι αὗται ἀκοδομήθησαν ὄλαι κατὰ τὸ αὐτὸ σχέδιον, καὶ μετὰ τρόπον καταλληλοτάτον εἰς τὸ σκοπούμενον. Εἶναι ἀπὸ πλίνθιν καὶ λάσπην, στερεόκτιστοι, δέκα ἢ δωδεκα πόδας ὕψηλαι, μετὰ πλινθίνην κλίμακα ἐξωθεν. Τὸ δωμάτιον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐν τοῦ θεμελίου τούτου, ἔστι νὰ ὑψοῦται ὑπεράνω τῆς χιόνος, εἶναι περίπου δώδεκα τετραγωνικῶν ποδῶν· οἱ τοῖχοι εἶναι παχύτατοι, μετὰ δύο ἢ τρία θυρίδια ὡς ἐξ τετραγωνικῶν δακτύλων· ἡ δὲ στέγη καμαρωτῆ, καὶ τὸ ἔδαφος ἐκ πλίνθινου.

Οἰκοδόμημα τόσον μικρὸν, καὶ τόσον ὀγκώδους κατασκευῆς, ἐξ ἀνάγκης ὁμοιάζει φυλακὴν· ἐνῶ δὲ τις στέκεται εἰς τὴν θύραν, ἢ πέραξ σκηνῆ τοῦ αὐξάνει ἐτι μᾶλλον τὴν μελαγχολίαν, καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ μὴ συλλογίζεται πόσον ὀδυνηρὸν θάναμα ἦτον εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐκεῖνους βλέποντας τὴν χιὼνα βαθυνομένην ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ διαφύγωσιν ἐλαττωμένην, ἕως οὗ ἡ δίοδος ἐφράχθη παντάπασι, καὶ ἡ ἀπελπισία τοὺς ἐκυρίευσεν. Ἐκαυσαν δὲ οὐ μόνον τὴν ἐν τῷ δωματίῳ τράπεζαν, ἀλλὰ καὶ τὴν θύραν ἥτις ἐσκέπαζεν αὐτοὺς ἀπὸ τὰ στοιχεῖα, καὶ τὸ μέγα ξυλινὸν ἀνώφλιον, ἢ ἀφαίσεις τοῦ ὁποίου ἀφῆκε τὸν τοῖχον κρεμάμενον, καὶ κατὰ στιγμήν θάνατον ἐπαπειλοῦντα. Τοῦτο φανερὸν ὅτι ἔκαμαν μετὰ μόνον τὰ μαχαίρια των, καὶ πρέπει νὰ ἦτον ἔργον πολλῶν ἡμερῶν.

Ἄλλο θλιβερόν μαρτύριον τῆς ἀπελπισίας καὶ φρίκης τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασαν ἦτον ἡ κατάστασις τῶν τοίχων. Εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅπου περιηγηταὶ συχνάζουσιν, εὐρήκα πάντοτε γεγραμμένα τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ἱστορίαν τινῶν ἀπὸ τοῦ πρὸ ἐμοῦ αὐτὰ ἐπισκεφθέντας· ἀλλ' εἰς τὰς ἐπὶ τῶν Ἄνδεων καλύβας ταύτας οὔτε ὄνομα οὔτε λέξιν εἶδον ἐπὶ τῶν τοίχων. Οἱ ἐν αὐταῖς ἀποθανόντες ἦσαν παραπολύ προσηλωμένοι εἰς τὰ ἰδιά των πάθη· τὸ φρικῶδες τῆς θέσεως αὐτῶν ἦτον ἀπερίγραπτον· ὅθεν οἱ τοῖχοι οὗτοι μένουσι μνημεῖα σιωπηλὰ παρελθούσης ἀθλιότητος.

Ο ΙΧΝΕΥΜΩΝ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ.

Ο ΙΧΝΕΥΜΩΝ τῆς Ἰνδίας εἶναι μικρὸν ζῶον, ἀλλὰ χρησιμώτατον διὰ τὴν ἀσπονδον αὐτοῦ ἔχθραν κατὰ τῶν ὄφρων, ὅτινες, ἂν δὲν ἐξωλοθεροῦντο ὑπ' αὐτοῦ, ἤθελον καθιστάνειν ἐπικίνδυνον πᾶν βῆμα τοῦ ὀδοιπόρου. Τὰ δείγματα τῆς θυμοσοφίας, ὅσα παρατήρησα εἰς τὸ ζωῖδιον τοῦτο, εἶναι τρόντι ἐκπληκτικὰ, καὶ παρέχουσιν ἐξαίρετον παράδειγμα τῆς καταλληλίας τῶν δυνάμεων ἐκάστου ζώου εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς σφαιρας θέσιν. Ὅταν ὁ ἰχνεύμων ἴδῃ ὄφιν, ἀκόμη καὶ τὸν μεγαλήτερον, ὁρμᾷ πάραυτα καὶ πιάνει αὐτὸν ἀπὸ τὸν λόρυγγα, φθάνει μόνον νὰ εὐρίσκηται εἰς ἀνοικτὸν μέρος, ὅπου νὰ ἐμπορῇ νὰ δράμῃ εἰς ἰδιαιτέρον τι χόρτον, τὸ ὅποιον αὐτὸς ἐνστιγματικῶς γνωρίζει ὅτι εἶναι ἀντίδοτον εἰς τὸ δηλητήριον φάρμακον τῶν ὄφρων. Παρευρέθη εἰς πείραμα γινόμενον εἰς τὴν πόλιν τῆς Ταπροβάνης Κόλομβον, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας τούτου. Ὁ ἰχνεύμων, ἐπιτηδὲς προμηθευθεὶς, εἶδε τὸν ὄφιν κατὰ πρῶτον εἰς κεκλεισμένον δωμάτιον. Ἐνταῦθα ὅμως δὲν ἔδειξε κάμμιαν κλίσιν νὰ προσβάλλῃ τὸν ἔχθρον του, ἀλλ' ἔτρεχε περίξ τοῦ δωματίου, ζητῶν τρύπαν ἢ ἀνοίγμα δι' οὗ νὰ ἐκφύγῃ. Ἀποτυχὼν, ἐπέστρεψε ταχέως εἰς τὸν κύριόν του, καὶ ἐμβάς εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ, δὲν ἤθελε κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐξέλθῃ πλέον. Φερθεὶς ὅμως ἐξω τοῦ οἴκου, καὶ τεθεὶς πλησίον τοῦ ὄφρων εἰς ἀνεωγμένον τόπον, ὤρμησε πάραυτα ἐναντίον του, καὶ ταχέως τὸν ἐθανάτωσεν. Ἐπειτα ἐγένεον αἰφνης ἀφαντος δι' ὀλίγα λεπτά, καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν ἀφοῦ εὐρήκε τὸ χόρτον, καὶ ἔφαγεν ἀπ' αὐτό. Τὸ χρησίμον τοῦτο ἐνστιγμα ὡθεῖ τὸ ζῶον νὰ προστρέχῃ εἰς τὸ βότανον ὁπότε καὶ ἂν ἤθελε συμπλακῆν μετ' ὄφιν, εἴτε φαρμακερὸν εἴτε ὄχι. Εἰς τὸ πείραμα τοῦτο μετεχειρίσθημεν ἕνα τοῦ ἀβλαβοῦς εἶδους, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ προμηθευθέντα.

ΗΚΟΥΣΑ παρὰ τινος θεολόγου, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει δύο κατοικίας, τὴν μὲν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, τὴν δὲ εἰς τὴν πρᾶξιαν καὶ εὐγνωμόνα ψυχὴν. Ἔσο ἡ τίμιος πλούσιος, ἢ εὐχαριστημένος πτωχός· ἀλλὰ πρὸ πάντων φρόντισε νὰ ἦναι τὰ πλοῦτη σου δικαίως ἀποκτήματα· καθότι ἀλλῶς, οὐδὲν ἀξίζουσι.

Ο ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΛΟΙΜΟΣ.

ΕΙΣ τὸν πρῶτον Τόμον τῆς Ἀποθήκης, Σελ. 158, κατεχωρήσαμεν τὴν περιγραφὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις συμβάντος λοιμοῦ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐνταῦθα, ἐπαναλαμβάνομεν τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐν ᾧ διηγεῖται ὁ Θεουκιδίδης τὴν εἰς τὰ ἤδη ἐπιρροὴν αὐτοῦ, ἦτις, ἀντίθετος οὔσα εἰς τὴν ἐπιρροὴν ὁμοίαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νόσου, μᾶς δεικνύει σαφέστατα πόσον σωτηριωδῶς ἐπενεργεῖ ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δευτέρα τῶν δύο παραστάσεων, ὅπου τόσον εὐγενῶς εἰκονίζεται ἡ τοῦ θανάτου περιφρόνησις, ἴσως κριθῆ παρά τινων ὡς ὑπερβολὴν δεικνύουσα· ἀλλὰ πρέπει νὰ στοχασθῶμεν, ἂν, εἰς οἰανδήποτε κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, δύναται ποτε νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἡ ὑψηλότερα ἀρετὴ χωρὶς χρωματισμὸν τινὰ τῆς ἀνθρωπίνου ἀδυναμίας.

Ὁ Θεουκιδίδης περιγράφει τὴν παντελῆ ἀθυμίαν καὶ ἀπελπισίαν τῶν ὅσοι ἠσθάνοντο ἑαυτοὺς προσβεβλημένους· οὐδὲ ζητοῦντες κἂν ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὸ πάθος, ἀφίνοντο ἀπολύτως εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Οἱ πλείότεροι, ἐκ φόβου, δὲν ἐπισκέπτοντο τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες κατὰ συνέπειαν ἀπέθνησκον ἔρημοι καὶ ἀθεράπευτοι, καὶ τοιοῦτοτρόπως πολλαὶ οἰκίαι διόλου ἐξεκληρίσθησαν. Εἷς τινὰ μέρη τὰ πτώματα ἔκειντο ἐξηπλωμένα ἐπ' ἀλλήλων, καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ περὶ τὰς πηγὰς, ὅπου ἡ σφοδρότατη δίψα εἶχε βιάσειν αὐτοὺς νὰ καταρῦγῃσι. Καὶ οἱ ναοὶ αὐτοῖ ἐγεμον ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τῶν ἐκεῖ ἐκπνεόντων· διότι οἱ ἀνθρώποι ἐπίσης παρημέλουν ἱερά καὶ κοινωνικά καθήκοντα, καὶ διόλου κατεπάτουν τὰ ἔθιμα τῆς κοσμίου ταφῆς. Ὁ λοιμὸς οὗτος προσέτι ἐπέφερε τὴν πλέον ἀχαλίνωτον ἀκολασίαν· καθότι βλέποντες οἱ ἀνθρώποι τοὺς πλουσίους ἐξαίφνης ἀπολλυμένους, καὶ τοὺς πρότερον μηδὲν ἔχοντας ἀμέσως κληρονομοῦντας τὴν περιουσίαν αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ ζῶσι μόνον ὥστε νὰ χαίρωνται τὸ παρόν· βαρυτάτην δὲ κατάκρισιν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν βλέποντες ἐπικρεμαμένην, ἐνόμιζον φρονήσεως ἔργον νὰ ἀρπάξωσι, πρὶν αὐτὴ ἐπιπέσῃ, τινὰς τῶν τοῦ κόσμου ἡδονῶν· οὐδεὶς δὲ φόβος Θεῶν, ἢ σέβας νόμων ἀνθρωπίνων, περιώριζε τὴν ἀκολασίαν των. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Θεουκιδίδης περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ· ὁ δ' Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος Διονύσιος περιγράφει πάντη διαφόρως τὸν τὴν πόλιν ἐκείνην μαστίσαντα λοιμὸν τὴν τρίτην ἑκατονταετηρίδα.

Εἰπὼν ὅτι οἶκος δὲν εὕρισκετο χωρὶς ἕνα νεκρὸν, προσθέτει, “ Εἶθε νὰ ἠδυνάμην νὰ εἶπω ὅτι Εἰς μόνον νεκρὸς εὕρισκεται εἰς πάντα οἶκον· ἀλλ' ἡ πόλις γέμει ὀδυρμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πτωμάτων, καὶ τῶν κατ' ἡμέραν ἀποθνησκόντων.” Μ' ὄλον τοῦτο, ἐφρόνου ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρῶσιν ὡς συμφορὰν τὸ γινόμενον, ἀλλ' ὡς ἀσκησιν καὶ δοκιμασίαν, ὁμοίαν τῆς ἐκ τῶν πολέμων καὶ διωγμῶν, τοὺς ὁποίους πρὸ μικροῦ εἶχον ὑποφέρειν. Προβαίνων δὲ λέγει, “ Οἱ πλείστοι τῶν

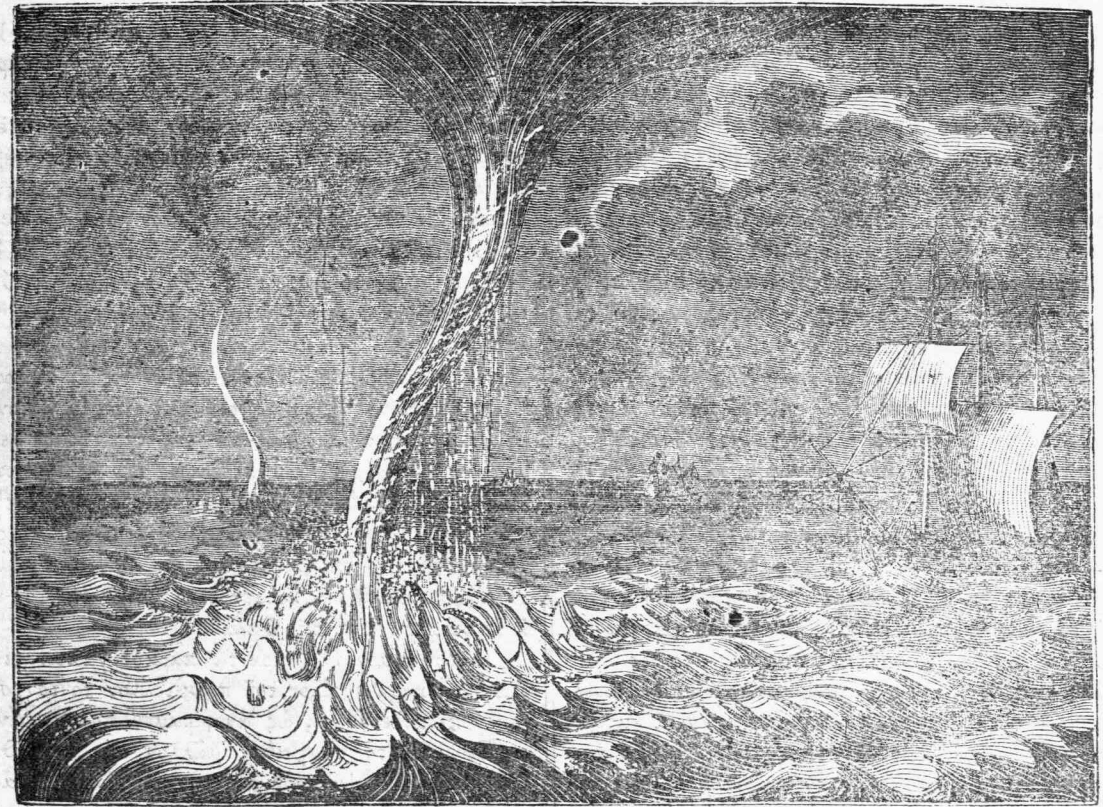
ἀδελφῶν, διὰ τὴν μεγάλην ἀγάπην καὶ ἀδελφικὴν ὁμόνοιαν, ἑαυτῶν μὴ φειδόμενοι, προσεκολλῶντο εἰς ἀλλήλους, ἐπισκέπτοντο ἀκόπως τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ ὑπῆρτον αὐτοὺς ἐπιμελῶς, ἐν Χριστῷ διακονοῦντες, καὶ ἀσμένως συναποθνήσκοντες. Οὕτω πως ἀπῆλθον τῆς ζωῆς οἱ καλλήτεροι τῶν ἀδελφῶν μας· ἐξ ὧν οἱ μὲν ἦσαν πρεσβύτεροι, οἱ δὲ διάκονοι, οἱ δὲ λαϊκοὶ, μέγιστον ἀπολαύοντες σέβας· ὥστε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ θανάτου, διὰ τὴν μεγάλην εὐσέβειαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, φαίνεται ὅτι κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ μαρτυρίου. Περιπλέον, ἐλάμβανον τὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν, ἐσπόγγιζον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔκλειον τὰ στόματά των, ἔφερον αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων, ἠσπάζοντο, ἐνιπτον, καὶ περιετύλιττον αὐτοὺς εἰς σάβανα· μετ' ὀλίγον δὲ οἱ αὐτοὶ οὗτοι ἐλάμβανον τὰς ἰδίας φιλανθρώπους περιποιήσεις παρ' ἄλλων· καθότι οἱ ζῶντες ἀδιακόπως ἠκολούθουν τὰ βήματα τῶν τεθνηκότων.

“ Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν εἰδωλολατρῶν (εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν) τὸ ἐναντίον συνέβαινε. Ἐδίωκον τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ τοὺς οἴκους αὐτῶν, εὐθύς ὅτε παρατηροῦντο τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς ἀσθενείας· ἀπέφευγον τοὺς φιλάτους συγγενεῖς των· ἐξέβαλλον τοὺς νοσοῦντας, ἠμιθανεῖς, εἰς τὰς ὁδοὺς· ἔρριπτον τοὺς νεκροὺς ἀτάφους εἰς τοὺς κύνας· εἰς μάτην προσπαθοῦντες διὰ τούτων ἀπάντων νὰ μὴ συμμεθέξωσι τῆς θραύσεως, ἦτις ἀνηλεῶς ἐμάστιζε τὴν πόλιν.”

ἌΝ ἕκαστον ἄτομον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔπαυε τοῦ ἔχειν ἰδιάζοντα φωνῆς τόνον, καὶ ἂν τὸ χειρόγραφον ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἐγίνετο ὁμοιοειδές, πολλὴ ἀπάτη καὶ σύγχυσις ἤθελον προέλθειν ἐκ τούτου εἰς τὰς οἰκιακὰς, πολιτικὰς, καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὁ πάνσοφος καὶ ἀγαθοποιὸς Πλάστης ἐμπόδισεν ὅλα τὰ δεινὰ καὶ τὰς δυσκολίας ταύτας, ποικιλίαν ἐντυπώσας ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἐφ' ὄλων τῶν ἔργων του. Ἐκ τῶν χαρακτῆρων τοῦ προσώπου διακρίνεται πᾶς ἀνθρώπος εἰς τὸ φῶς· ἐκ δὲ τῶν τόνων τῆς φωνῆς ἀναγνωρίζεται εἰς τὸ σκότος, ἢ ὅποταν ἀδιαχώρητον ἔμφραγμα χωρίζῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὁμοίων του· τὸ δὲ χειρόγραφον μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ καὶ ἀτομικότητα, ὅποταν ἤπειροι καὶ ὠκεανοὶ μεσολαμβάνῃ μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῶν συγγενῶν του, ὡς καὶ τὰ φρονήματα καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ εἰς μελλούσας γενεὰς μετὰ παρέλευσιν πολλῶν αἰώνων.

ἌΣ ἐκτιμῶμεν ἅπαντα κατὰ τὴν ἀ λ η θ εν ἣ ν ἀξίαν ἐνὸς ἐκάστου. Ὀλίγα εἶναι ὅσα πολλὴ συντείνουσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγα τὰ θερμῶς ἐπιθυμητέα. Ὁ ἐπιβλέπων εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου μὲ πνεῦμα φιλοσοφικόν, ὡς ἐθεώρησεν ὁ Σωκράτης τὴν ἐν Ἀθήναις πανήγυριν, θέλει ἐπὶ τέλους ἀποστρέφειν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐκφωνῶν, ὡς ἐκεῖνος, “ Πόσα ὑπάρχουν ἐνταῦθα, εἰς ἐμὲ ἄχρηστα !”

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΣΙΦΩΝΩΝ.

Σίφων εἰς τὸ Πέλαγος.

ΚΑΙ ἀλλαχοῦ (σελ. 16 τοῦ παρόντος τόμου) ὠμιλήσαμεν περὶ Σιφῶνων· ἐνταῦθα, καταχωροῦντες τὴν προτεταγμένην εἰκονογραφίαν, ἐπισυνάπτομεν καὶ τινὰς περαιτέρω ἐξηγήσεις καὶ παραδείγματα, ἐραυζόμενοι αὐτὰ ἐκ τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς τοῦ Κυρίου Ἐμ. Ψύχα.

Οἱ σίφωνες ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἐν τῶν παραδοξοτέρων μετεωρολογικῶν φαινομένων, ὡς δὲ πρὸς τὰς αἰτίας ἐν τῶν ἀκαταληπτοτέρων. Κάμμία ὑπόθεσις ἀφ' ὅσας ἐπενόησαν μέχρι τοῦδε δὲν ἐξηγεῖ τὸ φαινόμενον ἀρκούντως. Οἱ μὲν ἀπέδωκαν αὐτοὺς εἰς ἐκρήξεις ὑπογείων ἀτμῶν ἢ ὑποθαλασσιῶν ἠφαιστίων· πλὴν ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐξηγεῖ μὲν ἴσως τοὺς ἀναβαίνοντας, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς καταβαίνοντας, καὶ πολὺ ὀλιγότερον τὰς κινήσεις τῆς μεταθέσεως καὶ τῆς περιστροφῆς, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται. Οἱ δὲ ἀποδίδουσι τὸ φαινόμενον εἰς τὸν ἠλεκτρισμὸν· ἀλλ' ἐὰν ὁ ἠλεκτρισμὸς ἦτον ἡ αἰτία, τότε ἤθελε συμβαίνειν ἠλεκτρικὴ ἐκκένωσις εἰς τὴν ἐπαφὴν τῶν δύο κώνων, καὶ συνάμα ἤθελε διαλύεσθαι ὁ σίφων, ἐνῶ αὐτὸς ἐνίοτε διαρκεῖ πολλὰς ὥρας. Τρίτη καὶ τελευταία γνώμη, ἦτις ἐξηγεῖ τὰ περισσότερα φαινόμενα τῶν σιφῶνων, καὶ τὴν ὁποίαν γενικῶς παραδέχονται, εἶναι αὕτη,—

ὅτι ὁ σίφων προέρχεται ἐκ τῆς συγκρούσεως ἀντικειμένων ἀνέμων, ὅθεν προξενεῖται κίνησις ἐλικοειδῆς, διὰ τῆς ὁποίας τὰ μεταξὺ ὕδατα καὶ νέφη, συμπυκνούμενα εἰς κανοειδῆς σχῆμα, περιστρέφονται· ἐὰν δὲ ἡ περιστροφή αὕτη ἦναι ταχεῖα, ἢ κεντρόφυξ δύναμις ἀπομακρύνει τὰ μόρια τοῦ ἄξονος τῆς περιστροφῆς, καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν σχηματίζει κενόν, πρὸς τὸ ὁποῖον εἰσρέουσιν ὁ ἀήρ καὶ τὰ ὕδατα. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἄφθονος ποσότης τῆς χαλάζης, τοῦ ὕδατος, καὶ λοιπῶν, τὰ ὁποῖα οἱ σίφωνες ἐκπέμπουσι περὶ αὐτοῦς. Ἡ θεωρία αὕτη ἐξηγεῖ ἐπίσης τὴν διαφάνειαν, τὸ σχῆμα, τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ταχεῖαν κίνησιν καὶ τὸν κρότον τῶν σιφῶνων. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν δι' αὐτῆς τοὺς σχηματιζομένους σίφωνα ἐν καιρῷ νηνεμίας, τοὺς ὁποίους περιγράφουσι πολλοὶ παρατηρηταί. Τὸ 1741, ἐν καιρῷ νηνεμίας, παρατηρήθη σίφων ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, ὅστις δὲν ἔφερε κατὰ τὴν διάλυσίν του οὔτε ἄνεμον, οὔτε βροχήν· ἄλλος, παρατηρηθεὶς κατὰ τὸ ἐξῆς ἔτος ἐπὶ τῆς αὐτῆς λίμνης, ἐπαρουσίασε σχεδὸν τὰς αὐτὰς τοῦ πρώτου περιστάσεις.

Διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ τῶν καταστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων τῶν σιφῶνων, ἀναφέρομεν τοὺς ἐξῆς ὀλίγους.

Τὴν ἕκτην Σεπτεμβρίου, 1814, ὁ πλοίαρχος Ναπιερ παρατήρησεν εἰς τὴν θάλασσαν σίφωνα εἰς μικρὰν τοῦ πλοίου ἀπόστασιν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐφάνη, εἶχε σχῆμα κυλινδρικόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ ὕδωρ ὑψώθη ταχέως· πλησιάζας δὲ πρὸς τὸ πλοῖον, ἔμεινε σχεδὸν ἀκίνητος δι' ὀλίγας στιγμὰς· περὶ τὴν βᾶσιν ἡ θάλασσα ἐφαίνετο εἰς ἀναβρασμὸν, καὶ ἐσχημάτιζεν ἀφρούς· μεγίστη δὲ ποσότης ὕδατος ὑψοῦτο μέχρι τῶν νεφῶν, καὶ ἤκούετο συριγμός. Ὁ σίφων εἶχε ταχέϊαν ἐλικοειδῆ κίνησιν, καὶ ἐκυρτοῦτο ποτὲ μὲν κατὰ μίαν, ποτὲ δὲ κατ' ἄλλην διεύθυνσιν, κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν μεταβλητῶν ἀνέμων, οἵτινες ἐπνευσαν τότε διαδοχικῶς εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τοῦ ὀρίζοντος. Ὁ σίφων κινήθει διευθύνθη πρὸς ἄρκτον κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν τοῦ πνέοντος τότε ἀνέμου. Ἐπειδὴ δὲ ἤρχετο κατ' εὐθείαν ἐπὶ τοῦ πλοίου, διέταξεν ὁ πλοίαρχος νὰ κανονβολήσωσιν ἐπὶ τοῦ μετεώρου, τὸ ὁποῖον, καὶ διαπερασθὲν ὑπὸ τῆς σφαίρας κατὰ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ὀλικου ὕψους αὐτοῦ, διεσχίσθη ὀριζοντίως εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν ἕκαστον ἐκυμαίετο ἐνθεν κακεῖθεν, ταραττόμενον ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ ἐναντίων ἀνέμων. Τὰ δύο ταῦτα μέρη, ἐνωθέντα μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς λεπτοῦ, ταχέως ἐξηφανίσθησαν, καὶ ἔππεσε τότε ἐκ τοῦ προκύψαντος ἀπεράντου νέφους χεῖμαρρος βροχῆς.

Πολλοὶ σίφωνες, περιγραφέντες ὑπὸ τοῦ Κ. Μαξουέλλου, ἤρχισαν ἀπὸ νέφη, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφάνεια κατέβη εἰς κωνοειδὲς σχῆμα πρὶν εἶτι παραχθῶσι τὰ ὑποκάτω ὕδατα. Κατὰ τὸν παρατηρητὴν τοῦτον ἡ ἐναρξίς τοῦ σίφωνος γίνεται ἀπὸ τὸ νέφος, μέρος τοῦ ὁποίου καταβαίνει καθέτως ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς σχῆμα κώνου, ἔχοντος τὴν βᾶσιν του ἐπὶ τοῦ νέφους καὶ τὴν κορυφὴν του πρὸς τὰ κάτω. Ἡ θάλασσα ἀναβράζει πολὺν καιρὸν πρὶν εἶτι φθάσῃ ἐπ' αὐτῆς ἡ κορυφὴ τοῦ κώνου. Ὁ ἀτμὸς δὲ, ὑψούμενος ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὡς καπνὸς, ἀναβαίνει βαθυμῆδον, καὶ παριστᾷ τότε τὴν τρομακτικωτάτην θείαν τοῦ φαινομένου. Ὁλίγον πρὶν τῆς διαλύσεως τοῦ σίφωνος, παρατηροῦμεν μεταξὺ τῆς κορυφῆς τοῦ κώνου καὶ τῆς θαλάσσης σωλῆνα λεπτὸν καὶ διαφανῆ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διακρίνομεν εὐκρινῶς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ὑψούμενον, ὡς τὸν ἐντὸς τοῦ καπναγωγοῦ ἀναβαίνοντα καπνόν. Πολλοὶ ἄλλοι σίφωνες, περιγραφέντες ὑπ' ἄλλων παρατηρητῶν, παρουσιάζουσι σχεδὸν τὰ αὐτὰ περιστατικά.

Τὴν 8ην Ἰουλίου 1833, περὶ τὰς 8 πρὸ μεσημβρίας, παρατήρησαν πλησίον τῆς Νεαπόλεως θαλάσσιον σίφωνα, ὅστις, περιτρέξας ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ πλησίον τῶν παραλίων ἀκανόνιστον γραμμὴν, ἐπλησίασε μὲ ταχυνομένην κίνησιν εἰς τὴν γῆν, ὅπου διελύθη. Μεταξὺ τῶν πολλῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα συνῴδευσαν αὐτὸ τὸ μετέωρον, ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐξῆς γελοῖον. Τινὲς, πωλοῦντες πορτογαλλία εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἀγορᾶς, εἶδον μὲ ἐκπληξιν δύο μεγάλους κοφίνους πλήρεις νὰ γένωσιν ἄφαντοι ἐν ῥοπῇ, ἀλλ' ἡ ἐκπληξίς των ἦτο βέβαια πολὺ μικροτέρα ἀπὸ τὴν τῆς νέας, ἡ ὁποία

εὐρισκομένη εἰς ὑψηλότατον δῶμα, καὶ βλέπουσα νὰ πίπτῃ ἐπάνω τῆς βροχῆ πορτογαλλίων, ἐνόμισεν ἑαυτὴν ἄλλην μυθολογομένην Δανάην.

Τὴν 22αν Ἰουλίου 1837 ὄλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βεβένης εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἔμειναν ἐντρομοὶ ἀπὸ τὴν παρουσίαν γιγαντιαίας ὑδατώδους στήλης, ἐχούσης τὴν κορυφὴν ἐπὶ ὑψηλοτάτου νέφους καὶ τὴν βᾶσιν αὐτῆς ἐπὶ λίμνης, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα περιστρεφόμενα ἀνέβαινον εἰς μέγιστον ὕψος. Μετ' ὀλίγον ἡ στήλη αὕτη διευθύνθη ἀπὸ δυτικὸν ἀνεμὸν πρὸς τὸν ποταμὸν Veveyse, τοῦ ὁποίου ἠκολούθησε τὴν ῥοὴν ἀπορροοῦσα δια τὰ ὕδατα. Ἀκολούθως διευθύνθη πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου, καὶ μετεβλήθη εἰς παχύτατον καὶ τρομακτικὸν νέφος. Τὸ μετέωρον εἰς τὴν δίοδόν του ἐξερρίζωσεν ὑπερμέγεθες δένδρον, καὶ ἀνέτρεψεν ἄνθρωπον.

Ὁ Κ. Νούξ (Nux), κατοικήσας εἰς τὴν νῆσον Βουρβὼν τεσσαράκοντα ὀλόκληρα ἔτη, παρατήρησε μετ' ἐπιμελείας μέγαν ἀριθμὸν σιφῶνων, τὴν περιγραφὴν τῶν ὁποίων ὁ Βυρβὼν κατεχώρησεν εἰς τὴν περὶ τῆς γῆς θεωρίαν (theorie de la terre). Ὅλοι οἱ σίφωνες, λέγει ὁ παρατηρητὴς, ἐπικάμπτονται καὶ ἔχουσι σχῆμα σιγμοειδὲς S, καὶ ἡ μὲν κορυφὴ των κεῖται ἐπὶ τοῦ νέφους, ἡ δὲ οὐρὰ των ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

Ἰστορήσαμεν ἤδη ἀρκετὰ παραδείγματα σιφῶνων· διὰ νὰ δώσωμεν τέλος τοῦ προκειμένου τούτου σημειόμενον περιπλέον ὅτι, ὡς ἀνεφέραμεν προηγουμένως, τὸ μετέωρον τοῦτο συμβαίνει μᾶλλον εἰς τοὺς θερμοὺς παρά εἰς τοὺς ψυχροὺς τόπους, καὶ ἐμφανίζεται μετὰ πολλὴν ἡμερῶν νηνεμίαν. Πῶς δὲ ἡ ἰσχυροτάτη αὕτη δύναμις γεννᾶται ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ νηνεμίας, εἶναι ζήτημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη δὲν ἠδυνήθη ἕως σήμερον νὰ δώσῃ κἀνένα λόγον ἀποχωρῶντα.

ΑΠΟ τὴν εὐσέβειαν, πραότητα, καὶ μακροθυμίαν τοῦ γυναικείου φύλου πηγάζουν αἱ πλειότεραι τῶν κοσμοσῶν τὴν κοινωνίαν Χριστιανικῶν ἀρετῶν· καὶ ἀπὸ τὴν ἔμφυτον εἰς αὐτὰς τρυφερότητα καὶ συμπάθειαν προέρχεται τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀγαθοεργιῶν, αἵτινες παραμυθοῦσι τὸν βίον. Ἀπὸ τὰς θείας ταύτας ἀρετὰς γεννᾶται ἡ εὐαίσθητος νοσοκόμος, ἡ ἐν θλίψει ὡς ἄγγελος παρηγοροῦσα, ἡ φίλη τοῦ πάσχοντος πτωχοῦ, ἡ προστάτις τοῦ ἀβουθήτου ὄρφανου. Ἀς εὐγνωμονῶμεν εἰς τὸν ὑπέριστατον Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ ὅτι ὑπάρχουσι τοιαῦτα βάλσαμα τῶν ἀνθρωπίνων λυπῶν, σύζυγοι, μητέρες, ἀδελφαί, καὶ θυγατέρες· ἐκάστη δὲ τῶν ἀξιολόγων τούτων συγγενῶν ἄς δέχεται καὶ ἄς μεταχειρίζεται τὸ δῶρον τῆς τρυφερᾶς καὶ συμπαθοῦς καρδίας πρὸς τὴν τῶν ὁμοίων τῆς ὠφέλειαν. Ἡ εὐαισθησία τὴν ἐδόθη ὡς κέντρον εἰς τὰ διάφορά της καθήκοντα, καὶ δὲν πρέπει νὰ δαπανᾶται ἐπὶ ἀχρήστων ἀντικειμένων μᾶλλον παρ' ὁ πλοῦτος, ὁ καιρὸς, ἢ τὰ προτερήματά της.